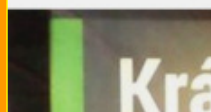

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Nepotřeboval pravdu, a
námý podvrh Václava
váni k návštěvě Králov

Wernisch

Horáková

Svěrák

Šutarík

Obsah:

Záboj

Rozhovor se sebou – Pavla Horáková (4)

Nalezeno v knize (7)

Jaroslav Ježek (1957–1985) (8)

Liszt a Wagner v Piešťanech (10)

Slavoj

Pedro Rodriguez: **Ať si každé vydává co chce...** (12)

Ivo Harák: **Prozaické miniatury Jurie Brézana vyšly česky** (J. Brézan: Příběhy o vodě) (14)

Vladimír Novotný: **Pokolení v začátečnickém zrcadle** (M. Pech: Cobainovi žáci) (16)

Alena Meas: **Pařížský deník** (T. Riedlbauchová: **Pařížský deník**) (18)

Ivo Harák: **Lužickosrbské pohádky pro děti i dospělé** (J. Mudra: Lidové pohádky Lužických Srbů) (20)

Nakladatelství Academia doporučuje – Dalibor Prix a kol: **Velká Praha, M–Ž** (22)

Neklan

Milan Hrabal: **Vezměte si oči a přijďte** (za Josefem Hrubým) (24)

Ivan Wernich: **Pernambuco** (28)

Jiří Šlupka Svěrák: **Cucky** (30)

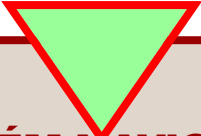
Dušan Šutarík: **Hemžení** (33)

Zbyhoň

Kristýna Dražanová: **Léta myšlenek** (36)

Karel Tampier: **Irský smysl pro humor** (46)

Jakub Šofar: **Tam a sem po Vombatině** (50)

**SYSTÉM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popis a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popis k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Na titulní stránce: foto Kristýna Dražanová (k článku na str. 36)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 9, rok 2017, ročník 18. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Šéfredaktor: Michal Šanda. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Časopis je excerpcován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

V září to bude dvě stě let, co ve věži děkan-
ského kostela sv. Jana Křtitele ve Dvoře
Králové nad Labem objevil Václav Hanka se
zdejší kaplanem Pankrácem Borčem nej-
významnější rukopis českého písemnictví.
Žádný jiný text neovlivnil naše kulturní po-
vědomí, od literatury po výtvarné umění,
tak mocně, jako Rukopis královédvorský.

Michal Šanda

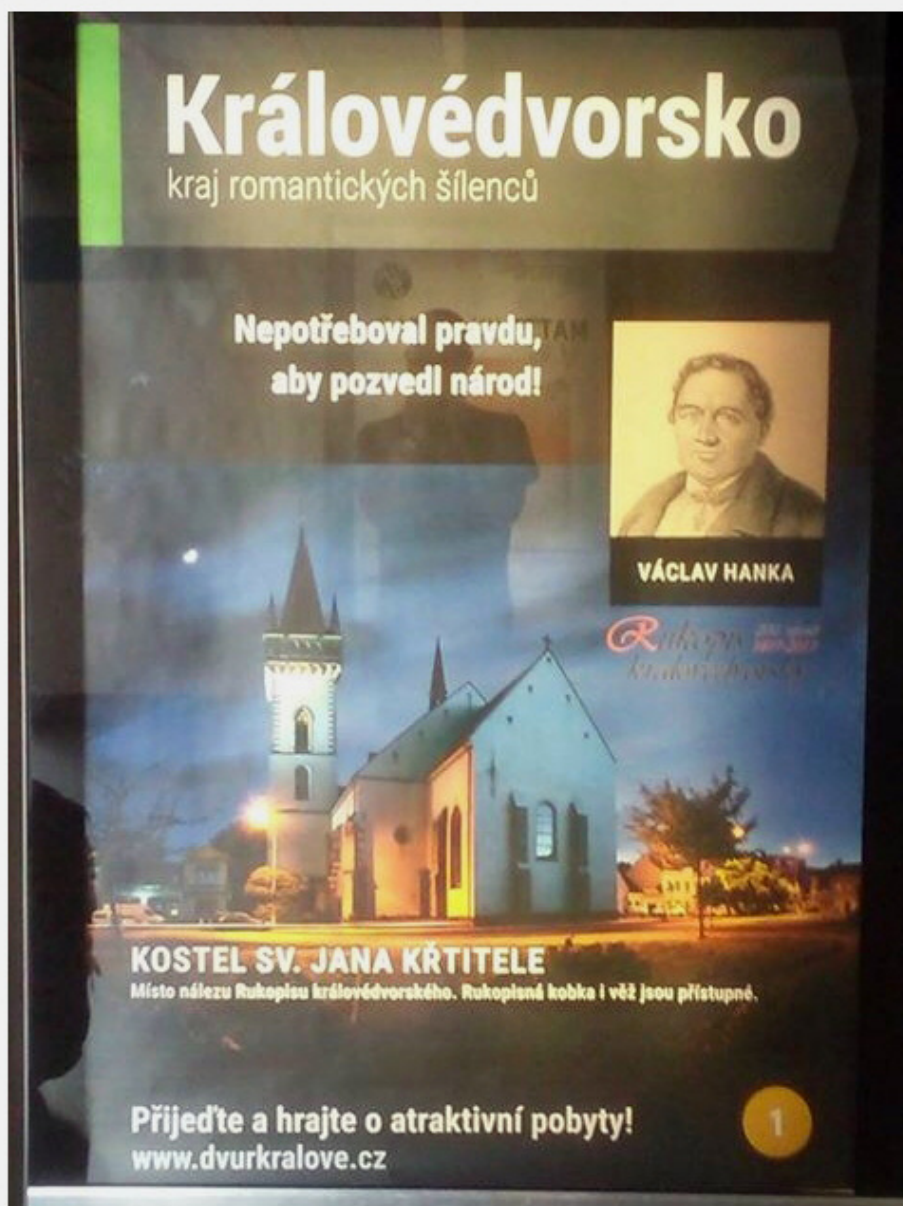
N Z Face- booku

Karel Piorecký v místě 📍 Praha.

2 hod · 🌐

"Nepotřeboval pravdu, aby pozvedl národ!" Tímto sloganem oslavujícím známý podvrh Václava Hanky jsou cestující na pražském hlavním nádraží zváni k návštěvě Královédvorská. Postpravda jede...

👍 To se mi líbí

💬 Komentář

➦ Sdílet

Vy, Jiří Padevět, Kateřina Piorecká a 10 dalších

Z
áboj

Rozhovor se sebou **Pavla Horáková**

Foto Pavla Horáková

Z podstaty věci nikdo jiný neví a vědět ani nemůže, co si myslím a chci sdělit čtenářům, lépe než já sám. Navíc je spisovatel člověkem slova psaného a tudíž se vyjádří přesněji prostřednictvím písmen, než mluvením do diktafonu. V sérii selfie rozhovorů pro Dobrou adresu pokračuje Pavla Horáková.

Pavlo, proč taková holka jak ty není dávno vdaná?

Nemáš tam chytřejší otázku?

No dobře. Říkáš, že už tě nebaví překládat. Vždyť ti to ale docela šlo, ne? Vystudovala jsi to, učilas to, máš i nějaké ceny...

Už před pár lety se mi zavřelo. Knížka k překladu je pro mě totéž jako halda uhlí, kterou musím lopatou přeskládat na jiné místo, a to tak, aby byla co nejpodobnější té první. Už předem si představuju, jak mi pár briket cestou upadne, budu se pro ně muset několikrát vracet, některé se roztlučou, některé tam možná zapomenou. Ruce a záda budu mít bolavé, budu celá ušpiněná od mouru a co bude výsledkem? Zase stejná hromada briket, jen o kousek dál. A kolem budou chodit lidi a mrmlat, že ta nová kupa je ošklivější než ta původní, nedrží tak pěkně pohromadě, a hele kolik briket se tý Horákovy cestou poztrácelo...

Chceš říct, že mezi překladateli panuje vnitrodruhová agrese?

Existuje taková subkultura mudrlantů, za kterými není bůhvíjaké vlastní dílo, a ti se baví tím, že cupují práci ostatních. Bohužel běžným čtenářům je to nakonec nejspíš jedno. Prodávají se i špatné překlady, dokonce se některé těší kultovnímu statusu. V recenzích je o kvalitě překladu málokdy zmínka, protože už nezbyde místo. Sama to vím, když recenze píšu.

A nehrají v tom tvém rozčarování náhodou roli peníze?

Částečně taky. Představ si, že zatímco redaktor, grafik, výtvarník a já nevím kdo ještě, dostanou zaplacené hned, překladatel po odevzdání třeba celoroční práce dostane půlku honoráře, nebo i jen třetinu, a zbytek, až když knížka vyjde. A leckdy se těch peněz musí domáhat. Jednou jsem na honorář čekala rok a jindy mi zaplatili ve výtiscích. Přestože je ta práce vysoce kvalifikovaná, jsi v nakladatelském potravním řetězci úplně vespod. Takový dělník slova. Možná kdybych uměla pracovat rychleji, nevysilovalo by mě překládání tolik a nezatvrdila bych se. Komerční překlady jsou placené líp, ale ty už taky skoro nedělám.

A co tě teď teda baví?

Třeba zrovna ty recenze, nebo psaní doslovů, i redigování překladů. Není to otročina a dostaneš zaplacené vzápětí, i když legrační částky. A u těch tvůrčích disciplín z toho je i nějaká zpětná vazba. Přeložila jsem přes dvacet knih (což je teda dost málo), a nevzpomínám si, že by za mnou přišel cizí člověk a pochválil mi překlad. Doslovů jsem napsala devět a pochválili mi snad všechny. Přitom množství vynaloženého úsilí naprosto nesouměřitelný. Ale třeba je to tím, že překládám blbě.

A když srovnáš psaní knížek a překládání?

Nebe a dudy. Psaní je hra. Překlad je práce. Při psaní jsem odpovědná jen sama sobě, při překládání jsem služebnice autora. Jenže co když je autor blb? Nebo pozér? I to se může stát. Psaní je volná disciplína, překlad je jako luštění křížovky. Sice je to intelektuálně zábavné, ale pohybuješ se ve vymezených mantinelech, musíš vtlačit tlustý do tenkýho, vejít se do těch políček. A ve finále jsi anonymní sluha. A pak stačí vydat jednu knížku a už ti říkají „paní spisovatelko“.

Že ty jsi trochu ješitná?

No jo no.

**A píšeš teda něco,
paní spisovatelko?**

Teď jsem dopsala něco jako román.

**A pro koho to bude,
zase pro děti?**

Když tak sleduju, co se kupuje a čte a co se kladně recenzuje, řekla bych, že to nebude pro nikoho. Nejspíš se to nebude líbit ani kritikům, ani čtenářům.

**A líbí se ten text
aspoň tobě?**

To nevím, ještě jsem ho po sobě nečetla.

**Hele, a proč fotíš
stejně oblečený lidi
na ulici?**

Zajímají mě souvislosti. Když je zaznamenám, je to pro mě potvrzení. Nikdo mi nevěřil, že se příbuzní stejně oblékají. Ale když vedle sebe položím stovky fotek, už to nejde popírat. A podobný vazby jsou všude, všechno je pospojovaný neviditelněma drátkama. O tom je mimo jiné ten můj román.

**A proč teda nejsi
vdaná?**

Napiš tam třeba, že proto, že nechci bejt rozvedená.

Z
áboj

Nalezeno v knize

 firmě J. Peřiny je známo pouze to, co stojí na účtence, a sice že byla založena roku 1818 v Novém Bydžově. Na internetu je k nalezení Vyhláška ministra vnitřního obchodu, oznamující její zánik.

Podle § 14 a 16 zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 118 Sb., o organizaci velkoob-

chodní činnosti a o znárodnění velkoobchodních podniků, stanovím v dohodě s ministrem financí a po slyšení předsedy osídlovacího úřadu v Praze: do Kovomatu, národního podniku, se sídlem v Praze, se začleňují majetkové podstaty podniků J. Peřina, Nový Bydžov.

P. T. pan *Bascha Zlhu*
Pratibrony

Opis
Nový Bydžov, dne *16/8 22*

<i>17 kusů lesu posuv 11.50</i>	<i>195.50</i>	Z b n o s t í v č a s n e k r ý c h ú č t u j í 6%, úročí z prodlení.
<i>2% daně</i>	<i>3.90</i>	
	<i>199.40</i>	
<i>Všechno 17 kusů 181 kč 12.-</i>	<i>201.-</i>	
<i>2% daně</i>	<i>4.08</i>	
	<i>205.08</i>	
<i>ky dobrou</i>	<i>8.68</i>	

S veškerou účtou
J. Peřina.

Splatno a zalovatelno v Nov. Bydžově do 14 dnů s 2% poklad. srážky. — Obnosy do K 10— za hotově beze srážky.

VELKOSKLAD ŽELEŽA.

SKLAD A PRODEJ STŘELNÝCH ZBRANÍ, STŘEL. PRÁCHU A VŠECHNÝCH NÁBOJŮ.

NÁSTROJE A POTŘEBY PRO ŘEMESLNÍKY.

POTŘEBY STAVEBNÍ PRO DOMÁCNOST A HOSPODÁŘSTVÍ

J. PEŘINA,
železičský a haviřířský zámek
NOVÝ BYDŽOV.
Založeno r. 1818.

Z
áboj

Jaroslav Ježek

Jaroslav Ježek byl prasynovcem
hudebního skladatele, osudově
spjatého s dvojicí V + W. Sám měl
k muzice blízko, v domovských
Karlových Varech založil folkovou
skupinu Čp. 8, která mimo jiné na
festivalu Porta získala v roce 1982
hlavní cenu. Z písniček Čp. 8
i s odstupem času vyzařuje
sympatická mladická naivita a
jakási vnitřní křehkost. Přesvědčit
se o tom můžete na vlastní uši,
album Čerstvý vzduch je ke stažení
na uloz.to Detailně tvorbu Čp. 8
mapuje webová stránka
www.cp8.cz spravovaná někdejším
členem skupiny, Petrem Linhartem.

Letos 20. září by Jaroslav Ježek
oslavil 60. narozeniny. Bohužel
zemřel však zemřel ve věku
pouhých 28 let na následky
vrozené poruchy výměny vzduchu
v plicích.

Představy I

Být vůní bábovky
Tisíckrát bezmála
Šimrat tě v nose
Aby ses usmála

Motýlka babočku
To místo kravaty
Snad bych ho přemluvil
Abych byl hezkej

Být takhle kapesník
S radostí docela
Tahat tě za nos
Kdybys mě nechtěla

A hrušku máslovku
To místo batohu
Snad se ti zalíbí
Vždyť by byl dobrej

Být tak tvou jablečnou
Pěnou do koupele
To bych si užíval
Vůbec ne nesměle

Ale že jsem jak jsem
Nevím co s tím
Motýla propustím
A hrušku sním

Z

ábco

Liszt a Wagner...

v Piešťanech

2.

Piešťanské
noviny
vypátraly:

3.

Hanka
je
Václav!

S
lavoj

Ať si každy

Vyšlo:

„No tak co říkala Renata?“ zafňukala Markéta do mobilu a popotáhla si z cigarety.

„Renata říkala, že máš být v klidu, že ten poltergeist je způsoben nějakými negativními emocemi, že to v sobotu vyřídí, aby se už ty věci neopakovaly,“ stále uklidňovala Markétu Eva.

„A proč tam teď jedete?“ zvědavá jako dítě tlačila Markéta na pílu.

„Jedu já a Slávek a navíc jede i Jiří, který je fakt dobrej na entity a všelijaké ty energie,“ dodávala naději Markétě, „a navíc je žákem Renaty a dodá jí své pocity a postřehy,“ přidala další argumenty Eva.

„No a proč to ten duch dělá?“ nechtěl se nechat odbýt Markéta tak levně.

„Víš, Markétko, ten poltergeist je tvořen čtyřmi entitami, které pocházejí od člověka a jsou živeny negativní energií,“ snažila se jí opatrně stručně vysvětlit Eva něco, co zabere i několik hodin času a navíc je to z rozumného hlediska poněkud citlivá a neuvěřitelná tematika.

Proč to ten Slávek Boura dělá? myslel by si jeden, ale entitám holt neporučíš, protože když to přijde, tak to musí ven. Poltergeist se zlobí, lítají věci vzduchem, negativní energie zaplavuje zem jako igelitové pytlíky a slohová práce na dané téma se jmenuje Nedamovský poltergeist. Za každým paranormálním jevem stojí lidský příběh inspirovaný skutečnými událostmi (Pragoline, 2017). Mít v Nedamově domek je na prd, tak aspoň ať je o tom nějaký zářez v paměti. Akorát, že tenhle Slávek, byť je to studovaný speciální pedagog, má asi tak dvacet oblíbených slov, a s nimi neudělá žádnou velkou hitparádu. ten by napsal Kmotra stejně jako Temno, bez energie, bez šťávy. Nemá to koule, a to si entity nezaslouží. Takové téma! Co je horší než zapařená hnědka? Čtenářské neukojení!

Případ byl mediálně uchopen a zpracováván v médiích, která sdílí specifická část veřejnosti. Vzhledem k tomu, že mediálních výstupech se objevovala informace o tom, že se na to téma připravuje kniha, tak bylo vše připraveno na slušnou sklizeň plodů.

vydává co chce...

Vyjde:

Ted' úplně vážně, pragmaticky. Jestli tomu věřím, či ne, není podstatné. V Nedamově se děly při opravě domu nějaké podivnosti. Případ byl mediálně uchopen a zpracováván v médiích, která sdílí specifická část veřejnosti. Vzhledem k tomu, že mediálních výstupech se objevovala informace o tom, že se na to téma připravuje kniha, tak bylo vše připraveno na slušnou sklizeň plodů. Protože když jsou hrozny, šťáva se z nich vždycky vymačká. Jenže bohužel, když vinař neumí mačkat, a všechno mu proteče mezi prsty, tak z toho vyleze druhák, třeták, co se stáčí do krabic. To je entita jako víno.

Očekávané totální vítězství spolku Andreje Babiše ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky bude provázet množství lidových veselic, sportovních mačů i kulturních pozoruhodností. Martin Komárek připravuje literární sborník, v němž jasně dokáže, že společenský vývoj má svoje pravidla. Nemalé množství českých literátů totiž predikovalo vítězství ANO ještě v dobách, kdy na bedně býval jen jeden stupínek. Například Lenka Chytilová v básni *Žánrový obrázek (Průsvitný Sisyfos, 1988)*:

Kde jsme? Fuga v těsně? Blížkost kdesi?
Echo tady?
Z kolika otázek dám ANO dohromady,
z kolika příchodů už jednou budu doma...

Ze starých letopisů

Dva historické leninské přístupy k V. I. Leninovi (oba dialektické).

Přístup Langstona Hughese:

Ruský soudruhu Lenine,
ležíš tam v mramorovém hrobě.
Kousíček uhní, soudruhu Lenine,
ať se tam vejdu k tobě.

(Balada o Leninovi. In: Langston Hughes: *Harlemský zpěvník*. Praha: Mladá fronta, 1963. Přeložil Jiří Valja)

Přístup česko-moravský, tedy našinecký:

Lenine, ty šuline,
co tu děláš v Hulíně.
(nápis na soše při jejím odhalení v Hulíně
v době normalizace)

Pedro Rodriguez

Nemalé množství českých literátů
totiž predikovalo vítězství ANO
ještě v dobách, kdy na bedně býval
jen jeden stupínek.

S
lavoj

Prozaické Jurije

Varnsdorfská Městská knihovna sehrává už řadu let roli jakéhosi okénka, prostředkujícího českému zájemci pohled na kulturní dění u nejmenšího ze slovanských národů (tedy u Lužických Srbů) v nedávné minulosti a přítomnosti (která z knihoven mnohem větších se může pochlubit tím, že má své lužickosrbské oddělení!?): posledním z výrazných edičních počinů této instituce je vydání drobných próz klasika lužickosrbského písemnictví *Jurije Brězana*.

Titul *Příběhy o vodě* vyšel k 100. výročí narození autora (9. 6. 1916 Worklec – 12. 3. 2006 Kamjenc), jehož význam daleko přesáhl dokonce hranice německé (koneckonců sám psal lužickosrbsky i německy) směrem k proslulosti nejméně evropské: Tady mám na mysli zejména román *Krabat* (česky vyšel poprvé v roce 1982; v roce 1987 zde vychází další z Brězanových románů – *Obraz otce*); řazený k specifické slovanské variantě magického realismu. V tomto kontextu můžeme zmínit ještě kratší román / delší novelu *Jurije Kocha Sestup z hor snů* (vydaný česky v r. 1988).

Jména obou lužickosrbských spisovatelů se tu vedle sebe neocitají náhodou ani poprvé: Kochova *Modrá vrána* (v Čechách se na knižních pultech ocitá v r. 2009) totiž do určité míry navázala na Brězanovu ekologii duše tematizující spojení krajinného obrazu s národním bytem Srbské Lužice: horečnou industrializací vyvolaná devastace přírody („bylo mi té země líto, jako bychom ji zaživa vyvrhovali“) vede nejen k narušení mezilidských vztahů, ale vůbec k podvázání kořenů, z nichž vyrůstá život Lužických Srbů: národa především venkovského, majícího blízko k přírodě v jejích rozličných podobách i proměnách.

Brězanův přece jen tlumeně optimistický pohled (oproti mnohem ostřejšímu vidu Kochovu) mohl být sice podmíněn dobou vzniku textů (v doslovu knihy čteme: „Prozaické miniatury *Příběhy o vodě*, na rozdíl od většiny Brězanových prací, vyšly pouze německy. V roce 1986 je pod názvem *Geschichten vom Wasser* vydalo berlínské nakladatelství Neues Leben.“), nicméně za ním jistě stojí především autorská stylizace textů do podoby vyprávění pradědečka – studnaře o zkušenostech s vodou malému pravnučkovi: vlastně napětí

miniatury Brězana vyšly česky

vyvolané jakousi neutrální intencí textů určených stejně čtenáři teprve nabývajícím zkušeností s literaturou i se světem a čtenáři konfrontujícím to, čím prošel a co poznal, s autorovými / vypravěčovými myšlenkami.

Sluší se uznat, že, vycházej z osobní i národní zkušenosti, Brězan vlastně předjal problémy, s nimiž se nyní potýká většina evropské populace: problémy se suchem, s nedostatkem kvalitní vody; naši neschopnost či neochotu vážit si něčeho zdánlivě tak všedního, jako voda jest. Budiž k tomu dodáno, že autoru této recenze bylo číst a psát o vodě ve žhoucím, na troud vyschlém počátku letošního srpna, kdy mnohé studně vyschly a v rybnících bylo více sinic než vody...

Snad proto si o to zřetelněji všiml těch míst Brězanova spisování, v nichž se jejich autor vykazuje bystrými smysly i plasticitou svého podání: aniž přepíná nebo se exhibuje, na malé ploše vytváří přesný obraz své představy – takový, který má schopnost se konkretizovat (dokonce takorba zhmotnit – například potok rozvodněný bouří: „běsnil, soptil, hnědý zlostí rval keře a stromy, zpěněný se valil pod vysokými mraky.“) ve čtenářově mysli: také poučení z jednotlivých příběhů – miniatur (někdy jen rozměru anekdoty) plynoucí (například o nesnadné cestě k víře a naději; zde na s. 29) zhusta bývá zakleto do symbolicko-synekdochických obrazů; takové ostatně působí věrohodněji (neboť jsme k uchopení i pochopení museli přidat ze svého) než ono proslovené s prvním patosem za gestikulace prstu karatelsky zdviženého.

S některými místy jsem v knize přece jen měl problém: s těmi, u nichž mi ekologie stejně jako smířlivě povšechný humanismus přišly příliš neukotvené, neušpiněné věcmi, odehrávající se v podivném bezčasí a v prostoru libovolně lokalizovatelném na mapách. Když ale čtu: „úplně na začátku byla země suchá jako

posvícenský koláč o Velikonocích;“ to už si přece cosi umím vybavit. „Počasí bylo nádherné, takové dny jsou jen mezi posledním senem a prvním zrnem.“ – a jsem doma. Abych své doma poměřoval s oním Brězanovým (věda, že podvysočinský Tišnov bývá nejkrásnější ve svatováclavském létě). A když mne Brězan ještě k tomu vezme na Blata, onu svéráznou oblast kolem Slepá / Slepého v Dolní Lužici... Nemusíš tam být; protože tam už jsi – spolu s básníkem a se svojí fantazií: dýcháš vůni a chutnáš. Nu ano, vodu...

Vodu spoutanou ve studni i běhutou vodu potoční a říční, vodu rybníků, jezer, bažin a blat. Vodu zrcadlící oblaka i vodu v samých oblacích. Vodu kolem nás. I v nás? „Stojíme na lávce, můj pravnuke a já, a díváme se dolů na potok. Chlapci jsem pověděl, co o vodě vím a co může ten trpaslíček pochopit. Přemýšlel jsem dál a dál, myšlenky pluly v řečišti mých let a na březích stála moje vesnice a zřejmě také svět, v něm země, kde lidé a dobytek a všechno, co roste, žijí a umírá žijí. Je mi těch lidí, zvířat a rostlin líto: bez vody vše strádá a hyne.“

Možná jsou proroctví psána i proto, aby se nevyplnila. Aby nás – jako kdysi Jonáš Ninive – varovala. Možná jsou některé věci proto tak nepatrné, abychom – vědomi si úsilí nutného k jejich nalezení – si jich o to více vážili. Vody? Drobné knížky Brězanovy? Jedné knihovny v jednom českém pohraničním městě? Zdá-li se drobných skutků; malých kultur i národů?

Ivo Harák

Jurij Brězan: Příběhy o vodě. Městská knihovna Varnsdorf 2016. Ilustrovala Isa Bryccyna. Překlad Milan Hrabal a Ilona Martinovská. Redakce Milan Hrabal; redakční spolupráce Miroslava Kubešová.

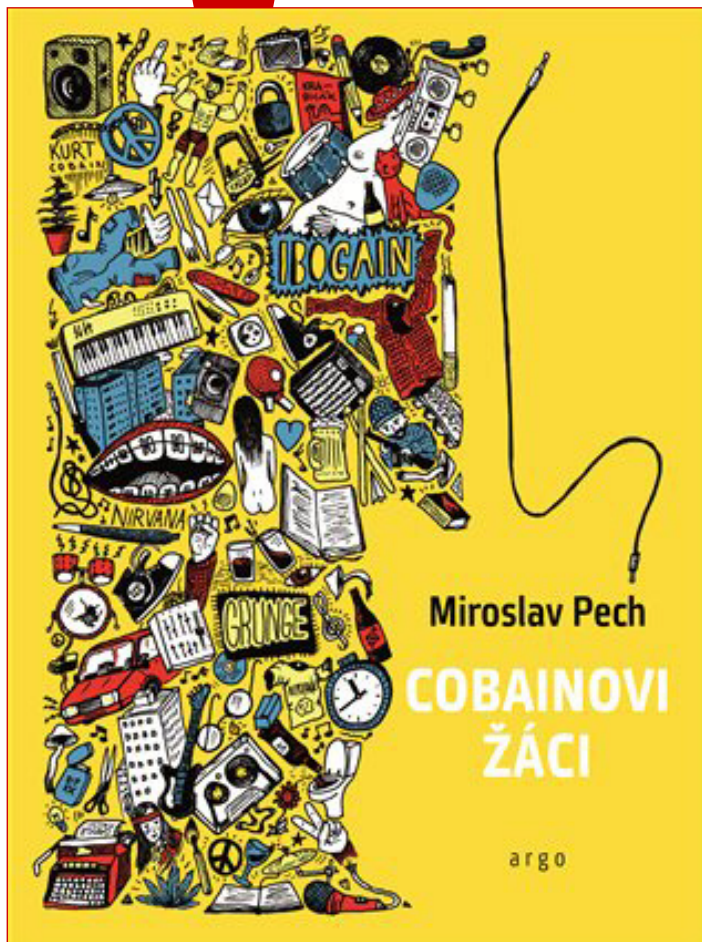
S
lavoj

Pokolení v začátečnickém zrcadle

Skvost, je to skvost! hřímá se na záložce nového českého beletristického titulu z pera Miroslava Pecha, jeho třetí práce nazvané Cobainovi žáci a letos vydané nakladatelstvím Argo. Sice se na ní nejprve zdrženlivě konstatuje, že jde o „příběh jako každý druhý“, hned potom však přijde ona dunivá tiráda o skvostu. Prý jde o popis idylického dětství atakdál až po „nadšené objevování světa, kdy je člověk Lennonem, ale taky trochu Kerouacem“. Co se nám tudíž radí? Čtenář si má pustit Nirvanu, zapálit si a otevřít knihu. A je to.

Není to. Raději by se možná mělo mluvit o nirváně ducha než o Cobainově Nirvaně, přičemž to druhé by asi dokázal kdekdo a každý, leč to je vedlejší. Někoho život nenaučil kouřit při čtení, tedy se ale blížíme k jádru věci: jsme vyzýváni, abychom knihu otevřeli, nikoli ji četli. Na jiných reklamních dobrozdáních jsme vehementně přemlouváni k zakoupení Pechových prozaických knížek, neboť jejich předností má být „otevřenost“. Stačí to však? Nebylo už v novější české próze podobně „otevřených“ knih napsáno více-ro? Namátkou lze odkázat k starším textům Jana Pelce, k neprávem opomíjenému svědectví Bohuslava Vaňka-Úvalského Brambora byla pomeranč mého dětství stejně jako k dalším „otevřeným“ generačním prózám (prvotina Natálie Kocábové nebo knížky Michala Rejži Pavlíka). To je převážně minulost, kdežto Miroslav Pech je přítomnost, a to přítomnost vnímaná exponovaně: prý všichni (čili víc čtenářů než v jiných případech) jeho tituly čtou. Hltavě čtou. Nehledě na jejich nevkusné, ba šeredné obálky. Jenže proč? Co se v nich nalézají, kromě toho, co nic se nazývá?

Na počátku bývá slovo a hned poté má přijít na řadu žánrové určení díla. Studentstvo by se shodlo, že jde o „prózu ze současnosti“ a na další upřesnění by se nemuselo čekat dlouho: rovněž Cobainovi žáci jsou v první řadě generační svědectví, generační výpověď, generační obrázek. Zároveň je neprodleně zapotřebí zdůraznit, že jde o zprávu o generaci, napsanou možná již se značným, možná s ještě nevelkým časovým odstupem. Časově těžiště příběhu tkví v letech 1999–2005, což jsou léta vypravěčovy puberty, po nichž nastává období postpubertálních krizí, traumat a dilemat. Tomu odpovídá ne-

jen generační filosofie protagonistova, nýbrž i autorova tvůrčí filosofie (spíše ne-filosofie nebo pre-filosofie, ne-li dokonce zakořeněně pubertní způsob myšlení).

Dále: co je nápadné netoliko na první, leč i na druhý i třetí pohled: jednotlivé výjevy a výstupy vzaté z uvedeného časového údobí jsou sice předkládány s důrazem na jejich autenticitu, zároveň však jsou zachyceny s minimálním nadhledem. Jako kdyby se veškeré dějové epizody nebo dílčí psychologické situace odehrály a odehrávaly pokaždé tady a teď, docela nedávno, jako kdybychom mohli spolu s vypravěčem prožívat jejich nepřestávající a utkvělé děj. Jenže, byť je to paradoxní, generační zpovědi tohoto ražení, bohužel ochuzené o patřičný nadhled, velice rychle zastarávají. Kdyby tyto autorovy texty vyšly před deseti lety, rozpoznali bychom v nich inspirativní nános živého pelu. Nyní se na nich ukládá neživý prach.

Záložky jsou záložky, nicméně by se v nich neměla vyskytovat tvrzení ošidná a ošemetná. Na zmíněné záložce k této knize se s údivem a úžasem dočteme, že jde o „román“. To je pořádné slovo do ještě pořádnější pranice: každý si sice může pod žánrovým termínem „román“ představovat něco jiného a tento epický útvar definovat velice nestejnorodě, nicméně i moderní nebo postmoderní román má svá pravidla a řídí se určitými zákonitostmi. Proto také můžeme sine ira et studio mít za to, že Pechova kniha může být to či ono, románem však není ani náhodou. Ba co více: chybné žánrové zařazení textu vede k úvahám, o co ve skutečnosti v dané beletristické publikaci kráčí – zvláště když o románovou formu arcíže nikoli. Že by spíše o cyklus mikropídek?

Čtenář se musí (některý knihomil s výrazem dychtivým, jiný zájemce s fyzionomií z četby notně zmoženou) trpělivě prokousat či snaživě prodrat až nehorázně předimenzovanou tříští rozličných epizod, scének, dialogických hovorů, v nichž se děje

leccos, pouze s protagonistovou psychikou se neděje dohromady nic: je statická až běda. Stále zahleděná do jediného modelu chování, jednání a myšlení. Přitom se kolikrát pozastavujeme, nakolik ploché, ne-li „placaté“, dosti až dětinské tyto výseky takřikajíc ze života jsou a nakolik přesvědčivěji by se daly ztvárnit: kupříkladu bezbarvé figury hrdinových rodičů nebo ještě mlžnější postava jeho bratra. Toho sice na rozdíl od manželky komisaře Colomba kdosi na stránkách „Žáků“ spatřil, leč zde by mohl Pechův mluvčí prohlásit se záhadnou grimasou: Jsem snad já strážcem bratra svého? Tuto klasickou větu či okřídlené rčení však prozaik pravděpodobně nezná nebo ho (ji) pohříchu nikdy ni nezaslechl.

Pozor však: autor, vypravěč, autobiografický protagonista... I kdyby se zdálo, že jde o identické klony jedné a téže figury, nikdy to neplatí v úplnosti. Bezejmenný či nepojmenovaný hrdina Pechovy knížky arcíže není totožný s pisatelem prózy, nelze mezi ně klást prostoduché rovnítko: vždy se zakládá na pravdě symbolické tvrzení, že „já je někdo jiný“. Čím víc shod mezi těmito vypravěčskými kategoriemi nacházíme, tím víc je záhodno si uvědomovat rozdíly, které mezi nimi v textové spirále narůstají. Hrdina žije či ožívá v epizodách, zatímco vypravěč Cobainových žáků žije epizodami. Hrdinovo předpubertní nazírání světa v roce 1999 se téměř neliší od jeho už postpubertního nazírání světa z roku 2005. Znovu podotýkáme, že jeho všehomírek je statický, nehybný, pocitově fragmentární, jakoby ustrnulý v beztvarem bodě, kdy se Pechův alter ego prohlašuje za „dítěte Černobylu“ a kdy jemu tehdy ještě neznámý guru Kurt odešel z vezdejšího světa (ať sebevraždou nebo nikoli). Nirvanu tu zanechal, do nirvány se vydal. Jak si však v knize počíná autorův adept Cobainova rozpoložení?

Cílovou skupinou prozaikovy knížky (což je u generačního líčení přirozené) jsou víceméně výhradně jeho vrstevníci ergo pokolení zrozené v „černobylském“ roce 1986

neboli v době, kdy jednomu z jeho guru, Kurtu Donaldu Cobainovi (1967–1994), zbývalo ještě osm let života. Pochopitelně jenom určité pestré vrstvy z uvedeného pokolení: zejména ty, kteří se mohou s Pechovými příhodami a příběhy bez větších problémů, ne-li dokonce s náramným potěšením velesnadno identifikovat. V tom je důvod ohlasu „Žáků“. Možná by se dalo říci, že jde z největší části o ty, kdo původní nonkonformnost přístupu ke světu zaměnili na rádoby nonkonformní, leč o to pasivnější konformitu nového druhu. Za perspektivně celoživotní vzývání Lennonů, Morrisonů... Poskočíme-li do dovětku z roku 2011, co se dovídáme o autorově mluvčím, nyní již zřejmě pětadvacetiletém? Hle, toto: „Já tu sedím, ve tmě svého pokoje a dívám se na ně. Poslouchám je. V pondělí tas vstanu na pátku. Než dojdou do práce, vykouřím aspoň čtyři cigarety. Převlíknu se do montérek. Celý den budu házet hliníkové lišty. Ve dvě se ozve houkačka a já budu moct jít domů. Pomazlím se s kocourkem. Budu si číst.“ Večer prý možná zajde do hospody, dá si colu a půjde domů. „Pak zhasnu.“ I takový je život.

Jenže klíč k četbě Cobainových žáků nalezneme již v prvních kapitolkách. Totiž v autorově pubertním, leč přetrvávajícím vyznání: „Miluji celebrity.“ Stojí za zmínku, že jde povýtce o celebrity zaoceánské, v českých luzích a hájích mu představuje srovnatelnou celebritu jedině Filip Topol. Přibližně: Cobainův vrstevník. Tato láska k celebritám, ať již imputovaná nebo nikoli, je něco, s čím se mnozí čtenáři Pechových knížek vskutku mohou identifikovat naráz a okamžitě. Milují totiž celebrity. Dokonce natolik, že jim nebývá proti mysli hrozící celoživotní (?) začátečnictví. V němž si zdá se zjevně rochní.

Vladimír Novotný

Miroslav Pech: Cobainovi žáci. Argo, Praha 2017

S
lavoj

Pařížský deník

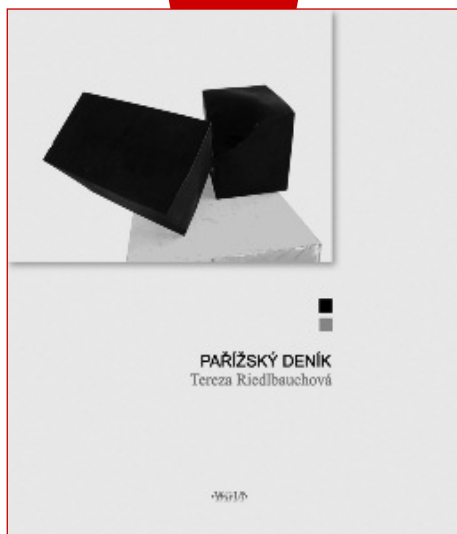
Ten, kdo by snad očekával sérii datovaných záznamů, soukromou evidenci zážitků, pocitů, dojmů či událostí z autorčina období spjatého s jejím víceletým pobytem ve Francii, je při otevření této sbírky pravděpodobně udiven. Již v prvním textu je veškerý realismus vyvržen na okraj, prostor knihy se rozprostírá v daleko širší a hlubší dimenzi, než je pět let strávených v cizí zemi. Z reálného času a prostoru zbývají jen zpěvná a tajuplná jména míst: *Saint-Émilion, Auvergne, Asnières sur Seine, kanál Saint-Martin*, siluety skutečných postav: *Marina, Viola Fischerová, Yves Dreiss* či anonymní český venkovan, a několik datací pod textem: *Paříž, listopad 2008, Řím, duben 2009 – Paříž, květen 2010, Ile de Ré, září 2011*, které orientují pohled a imaginaci čtenáře směrem k mlhavé a cizokrajné současnosti.

Nicméně pakt intimní zpovědi je stvrzen a zároveň veden až k extrému již v prvním verši. Verši, jenž sbírku otvírá, a který tudíž může být považován za její klíč. Autorka nás zve na návštěvu svých útrob, neváhá nám fyzicky odhalit to, co v ní přebývá. Čtenář takřka okamžitě odhalí zneklidňující atmosféru nočních mūr a snů: „V mých útrokách létá hejno netopýrů“. Tento ireální svět, který zřejmě ne náhodou může připomenout temné vize Goyových *Capricií*, přichází velice rychle narušit realitu. Prostor je rozšířen o bájnou dimenzi „dvanácti místností“, v nichž se básník ocitá jako host. Být v této cizí zemi je jako být u někomu na návštěvě. Hostitelé, kteří tu otevírají dveře, nemají ani jméno ani tvář, zdají se být ztělesněním toho, co při setkání s druhým je v člověku to nejvíce lidské, přátelské a uctivé. Rozpoznávají v básníkovi jeho dar a vyhraňují mu to nejvybranější místo: „uložili mě do nejkrásnější místnosti“.

A jestliže je básník ztotožněn s čarodějem, to proto, že jím již od pradávna byl. Bájná postava prvního básníka Orfea měla čarovnou moc oživovat stromy a dojímat zvířata. Se stejnou vizí poezie jako verbální magie se shledáváme například také u Paula Valéryho, Mallarmého žáka, jehož nejvýznamnější sbírka *Charmes* se svým názvem přímo odvolává na antické dědictví a představu o síle poezie. Etymologický základ tohoto slova je latinského původu *carmen, carminis* a znamená „magická formule, zaklínadlo“. Báseň je mimo jiné také to, co způsobuje okouzlení. A ve sbírce Terezy Riedlbauchové je právě okouzlení nevyvratitelný princip, ať vědomý či nevědomý, kterým se obrazy odpoutávají od prozaické skutečnosti a posouvají se do světa mýtů, věštek a bájí. Tato úvodní, na oko nevinná báseň, je tedy podle mého názoru zásadní, neboť ohlašuje nový směr, jakým se Terezi na poetika ubírá. Uvědomění si vlastního bytí a důležitosti těch nejbanálnějších intimních momentů a detailů je okamžitě spjato s jejich přeměněním v jinotaj.

Čtenáře jistě také upoutá kompozičně sevřená struktura celku. Sbíрка je rozdělena do dvou částí, které se k sobě staví jako noc a den, jako dva póly magnetu, jako silné protiklady podtržené záměrnou kontrastní hrou (či metaforou) černé a bílé. Ve středu této stavby se ocitá princip zrcadlení. Obě části se zrcadlí jedna v druhé, odraz však není identický – ale jako fotografický snímek a jeho negativ s převrácenými barevnými hodnotami. Mezi černou a bílou labutí. Co je realitou a co jejím odrazem?

Figura labutě je mimo jiné důležitým a dávným poetickým toposem. Již od antiky toto zvíře představuje sluneční plodící sílu. Je androgynní bytostí, mužskou i ženskou,

ztělesňující posvátné tajemství. Bílá labuť je neodlučitelným společníkem Apollóna, představuje tedy emblém čisté síly básníka a poezie, kdežto černá je symbolem okultním a obráceným. A Tereze se skutečně podařilo zcela překvapivým a nenásilným způsobem tento topos obnovit: „Ráno jsem se procházel podél kanálu Saint-Martin/ bylo tam jedenáct labutí, dvě kanadské husy/ a jedna černá labuť se sytě oranžovým zobákem/ najednou se pět labutí s křikem zvedlo a odletělo opodál/ Snažil jsem se nalákat svou labuť na kousek chleba/ ale utkvěle se dívala do zrcadla na černou labuť.“

Pascal a zvířata, nevinná báseň s nádechem Ezopových bajek, jež sbírku uzavírá, se stává v tomto světle mocným jinotajem, Pascal možnou figurou básníka a odmítání jeho labutě bolestivou zkušeností toho, kdo se snaží tvořit a komu se jeho dílo neustále vzpírá.

Sbírka je tedy prapodivné zrcadlení mezi bílou a černou labutí, silným bipolárním pnutím mezi pocitem melancholie a slastné touhy žít. Zatímco v první části převládají emoce temných tónů: smutek, hořkost, pocit samoty a marnosti („marnost/ je můj bílý nezdobený šat“), druhá část se znatelně prosvětluje, a dosahuje až křiklavých tónů v místech, kde se nechá slyšet neukojená touha a výbojný erotismus („Ale nejslastnější je maso lososí/ s pohlavím vztyčeným do nebe“). Černá je tedy barvou stínů, zmizelých sousedů a přátel („Už tu bydlím jenom s holuby/ v domě který všichni opustili“), smrti, rozpadání („Dny se rozsypávají v tříšť“), nočních můr, násilných obětí („Vytrhávám si z těla kusy masa/ a ještě teplé je pokládám pod chodidla lidí“). Ale i ta nejsilnější obava se zdá být v závěru této první části překonána až živočišnou silou milovat („Nejraději objímám smrt/ a poezie je má jediná vášeň“). Bílá labuť křičí svou touhu po životě, plácá křídly, bojuje, vzpíná se, kopuluje, a když náhle pocítuje slabost a melancholii, i ta se stává tokem a pohybem, fyzickým pocitem, poezií s jemně surrealistickým náde-

chem („s melancholickou příchutí se dívám na lunu/ zkoumá přesýpací hodiny/ písek mi pomalu proudí z hlavy do nohou“).

Celou sbírku prostupuje několik silných motivů. Jedním z nejdůležitějších je motiv domu. Dům je fyzickým místem existence, na jednu stranu útulný a přívětivý prostor, ve kterém převažuje neskrývaná intimita apocit silných pout k rodině (zejména k otci a k dědečkovi), a na druhou stranu prostor zneklidňující, plný zjevení, podivných přeměn a samoty. Dům je nezvratně v poetice Terezy Riedlbauchové velkou metaforou bytí (a v tomto motivu se jednoznačně ozývá Heideggerova vize bytí jako obývání). Velice často figura domu autorce pomáhá vyjádřit ty nejužkostnější pocity existence („od narození do smrti/ prohlubující se prázdnota/ a naše těla složená z trhlin/ jimiž zatéká ze všech stran“). Dům se stává zrezivělou klecí, nebo se ještě nezabydlený náhle bortí, či je postupně opuštěn všemi nájemníky. Je také úzkostným místem, kde se mrtví setkávají s živými („v kuchyni stál jedenáct let mrtvý dědeček/ podlaha se s ním houpala/ – pomalu – / z jedné stany na druhou“).

Hranice mezi živými a mrtvými se vůbec zdá velice porézní, mrtví se prochází mezi živými a živí se ocitají mezi mrtvými („už tři roky jsem mrtvá/ a budu živá až s listím /padajícím na mou zem“). Sbírka je mimo jiné do jisté míry soupisem snů, vidin a preludů jako v básni *Zápas mladíka s androgynem*.

Toto onirické, téměř surrealistické vnímání světa, se střídá s velice detailním pozorováním reality, výjimečným svým smyslem pro prchavou krásu okamžiku a oslavu běžného života. Každé lidské gesto se stává jakýmsi posvátným rituálem tak jako v básni *Na úmrtí Violy Fischerové* či *V parku v Asnières*.

Zatímco dům je spojen s pocitem až neprodyšného uzavření, moře je synonymem svobody, volnosti, slasti a touhy. Jednoznačně pozitivním prvkem, jehož nekonečnost je opájející. Čiší z něj bohatost a vzrušení. Lahodnost mořských plodů představu-

je slasti milostného ukojení („Už několik let své tělo sytím syrovým masem ryb/ do úst vkládám ztuhlé kostky ledu/ Červený tuňák zamlaská na patře/bílý zamrazí o jícen/ Ale nejslastnější je maso lososí/ s pohlavím vztyčeným do nebe“).

Tak jako je první část sbírky prosycena úzkostí, v té druhé se básník s až zuřivou silou snaží udržet se při životě a naplno prožívat, co mu nabízí. Často se objevuje erotická dimenze, ve figuře milence vrcholí autorčin labutí zpěv a touha nalézt svého androgyna. Více než skutečností je snem, ideálem, hrdinou novodobého eposu („Můj milenc je útlý/ má dlouhé černé vlasy/ a gigantické pohlaví/ žongluje s červenými, oranžovými a žlutými kužely/ v hmoždíři roztlouká skořici/ a sype ji do zázvorového čaje/ po pokoji chodíme hodiny a hodiny nazí/ kusy hadrů nás oddělují od světa// Pohlavím přemostí všechny řeky a/ zastaví se v polovině všech moří“).

Autorka se svou poetikou zcela spontánně hlásí k dávné tradiční vizi poezie, ztělesněné v postavě Orfea, kde verš samotný je rovný magickému gestu, a jeho moc, je mocí přeměny (či proměny). Je však také nositelem etických a morálních poznání, oslavou pevných a nevyvratitelných lidských hodnot.

A její originalita? Zdá se mi, že spočívá právě v osobitém vyjádření intenzity fyzického bytí – člověk je v jejím poetickém vidění především *tělo*. Skutečné mystérium existence se skrývá v jeho útrokách. V poezii Terezy Riedlbauchové se nevyvratitelně odráží upřímná a spontánní touha jít do hloubky svého těla, nebát se toho živočišného a archetypálního, co v něm přebývá, utkat se s vlastními úzkostmi, pudy a touhami, a zároveň neopustit lehkost, hravost a okouzlení, což představuje v současné době tu nejiskrnější formu poezie.

Alena Meas

Tereza Riedlbauchová: Pařížský deník, Kniha Zlín 2013

S
lavojLužickosrbské
pohádky
pro děti i dospělé

Přiznávám (docela možná, že to bude stárnutím), že mám před sebou stále více povinností a stále méně času i sil na jejich zvládnutí. Říkám si tudíž: Když už se některé z nich věnovat, tedy naplno. A naplno znamená nikoli z piety či zdvořilosti, ale z nezbytí. Proto, že bych se cítil o něco podstatného ošizen, pokud bych se jí nezabýval.

Proč ovšem, když se předešle přiznávám k pokročilejšímu věku, беру tedy do ruky pohádkovou knihu, nedávno v Čechách vydaný svazek lužickosrbských lidových – leč umělecky ztvárněných pohádek? Mohou za to vedro a okurková sezóna (recenzi píšu na konci července), že беру do ruky z minoritního evropského etnika vzešlý dnes už možná minoritní žánr?!

Ale kdeže! – Ona to nakonec vůbec není nuda, povinnost. Leč začnu z jiné strany. Editorem a překladatelem celého svazku totiž byl známý (severo)český přítel a znalec lužickosrbské kultury Jiří Mudra (1921–2009), vydání *Lidových pohádek Lužických Srbů* se však bohužel nedočkal. Možná by přece jen požadoval zpřesnění podtitulu *V podání současných lužickosrbských spisovatelů*; neboť pod něj se nyní vejdu různé osobnosti rozličné rozlohy i poetik, ba i různého data narození / či vstupu do literárního dění: Měrčin Nowak-Njechorňski je zkrátka někdo jiný než Benedikt Dyrlich či Beno Budar. (V knize bohužel absentují alespoň kratičké medailonky původních lužickosrbských tvůrců / upravovatelů pohádek.) Osoba překladatelova samozřejmě (svým pojetím) také překrývá stylové odlišnosti jednotlivých tvůrců. A výsledné dílo sjednocuje ještě jinak: ku překladu si totiž J. Mudra vybral texty vnitřně – látkově, motivicky, fabulačně, postavami – provázané, vzájemně spolu související, někdy dokonce variující či opakující tytéž vzorce.

Což jsou ovšem možná fakta, jichž si povšimne spíše dospělý čtenář; kterému je také určena dvojí předmluva Jaroslava Otčenáška: v první z nich se věnuje slovesnému folkloru Lužických Srbů, ve druhé systematizaci prezentovaných pohádek podle taxonomie ATU. Lužickosrbské lidové zvyky by možná bylo dobré užji provázat s proměnami kalendářního roku; k velikonoční jízdě křížáků bych měl připomenutí, že tato se dochovala také

v českém Slezsku (například v Lukavci). Velmi užitečnou je však ta část Otčenáškovy práce, v níž lužickosrbské pohádky porovnává s těmi českými (včetně odlišného vývoje sběru a uměleckého podání pohádky folklorní). Myslím, že by mohla zaujmout také některého z kolegů v Srbské Lužici, který se pokouší o komparaci z druhé strany. Leč uznávám, že na takovýto text dětského čtenáře nenalákáme...

Abych však medle učinil zadost názvu recenze, zdůrazním, že toho do knihy vtáhnou k textům kongeniální ilustrace Zuzany Štancelové: důstojné pokračovatelky české školy ilustrátorské, v níž se reálné zpodobení setkává s tajemstvím i poetickou nadsázkou. Chválím také volbu kvalitního papíru, pevné vazby i obálky, která se hned nezničí či neušpiní.

Pokud říkáme, že pro pohádky je typické, vítězí-li v nich dobro nad zlem, záhy zjistíme, že tomu tak pokaždé není. Vždyť jak bychom si poradili s těmi z pohádek, v nichž jako hlavní hrdinové vystupují (snad z bajek sem příšlí) vlk s liškou? – kteří: „spolu chodili také krást a o všechno se spravedlivě dělili.“ I říkám si, že tady půjde především o střetnutí hrubé síly fyzické s rafinovaností slabšího. Zde, a nejen zde, nacházím v posledku také onen poněkud (pro dětskou četbu) nekorektní plebejský humor (fekální motiv v Hrnku medu). Nedostí na tom: fantastické a jen málo konkrétní líčení městského prostředí či především bytu nobility mne upozorňuje, že toto vše jest báječným, literárním zpodobněním životních podmínek lužickosrbského lidu: lidu převážně venkovského. Vytvářejícího si například v Hadím králi mýtus své dávné státnosti (s jakousi podmíněnou nadějí pro časy budoucí).

Pohádky? – Kdo by je dnes četl? – A zdali pro tohle? – Tedy i pro něco jiného: Neboť jsem si všiml, že v celé řadě z nich nalezneme kombinaci exotického prostředí (s jeho zcizujícím efektem) s něčím důvěrně známým a domáckým: v tom je kouzlo po-

hádek, že se nám v nich blízké zdánlivě vzdaluje (ale tím – paradoxně – zvýrazňuje, jaksi zvětšuje) skličkem fantazie, vzdálené a neznámé se přibližuje, zdůvěřňuje, intimizuje způsobem svého podání. Nenalezneme právě toto v jednom z nejoblíbenějších žánrů současnosti – ve fantasy? – a neberou si pisatelé tohoto žánru z dřevních pohádek více, než jsou ochotni přiznat – a jejich čtenáři poznat?

Budete mi poprávu oponovat, že v pohádkách ovšem schází hlubší motivace skutků (ty se dějí většinou z vypravěčem dané podstaty bytosti a z nutnosti příběh zkrátka někam vést i dovést). V tom je dědictví knížek lidového čtení, z nichž mnohé pohádky nabraly více, než z nějaké autentické ústní lidové slovesnosti. Ta je totiž až oněmi ústy a hlavou, které původní látku přepodstatňují k úzu osobní zkušenosti.

Možná právě ona tenze tvořit a přetvářet, žít a býti pro tuto chvíli tím, co vyprávím, oslovila celou řadu významných poválečných lužickosrbských spisovatelů: a vyzvala je k tomu, aby novému podání folklorní látky propůjčili svůj um i pero. Jsou to: Haňža Bjeňšowa, Beno Budar, Benedikt Dyrlich, Jurij Koch, Křescan Krawc, Jurij Krawža (mimochodem: písíci také žánr fantasy), Kito Lorenc, Pawol Nedo (jehož Smolný Petr byl mi v dětství prvním kontaktem s lužickosrbskou literaturou), Měrčin Nowak-Njechorňski, Angela Stachowa, Pawol Völkel a Jan Wornar. Možná proto, že prvním předpokladem toho, abychom neupadli u potomků v zapomnění, je vážit si předchůdců? Anebo proto, že je to bavilo stejně, jako mne posléze četba i to mudrování?

Ivo Harák

Jiří Mudra: Lidové pohádky Lužických Srbů (V podání současných lužickosrbských spisovatelů). Vybral a přeložil Jiří Mudra. K vydání připravil a studii opatřil Jaroslav Otčenášek. Společnost přátel Lužice. Praha 2014

Budete mi poprávu
oponovat, že
v pohádkách ovšem
schází hlubší
motivace skutků (ty
se dějí většinou
z vypravěčem dané
podstaty bytosti
a z nutnosti příběh
zkrátka někam vést
i dovést). V tom je
dědictví knížek
lidového čtení,
z nichž mnohé
pohádky nabraly
více, než z nějaké
autentické ústní
lidové slovesnosti.
Ta je totiž až oněmi
ústy a hlavou, které
původní látku
přepodstatňují
k úzu osobní
zkušenosti.

S
lavoj

Nakladatelství Academia doporučuje

Dalibor Prix a kol.: Umělecké památky Prahy Velká Praha, M–Ž

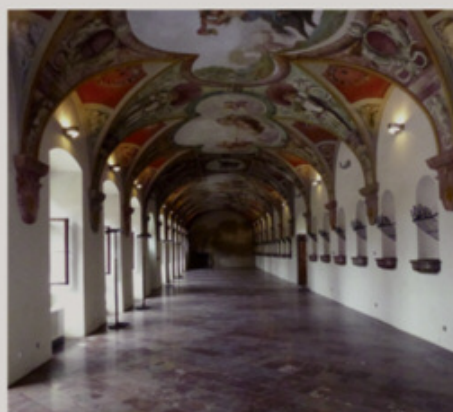
VELKÁ
PRAHA

Umělecké
památky
Prahy

DALIBOR PRIX A KOLEKTIV

1. M–U

Po čtyřech svazcích, věnovaných historickým pražským městům (Starému Městu, Novému Městu, Malé Straně a Pražskému hradu a Hradčanům), následují dva díly pojednávající o městech, obcích a osadách, které byly k Praze postupně připojeny později. První z nich (*Velká Praha, A–L*) vyšel v roce 2012, nyní následuje díl *Velká Praha, M–Ž*. Kromě velkého množství novodobých architektonických památek se i v těchto pražských čtvrtích nachází řada zajímavých staveb ze starších období (středověké kostely, areály klášterů, zámky, tvrze, usedlosti ad.). Je zachována standardní struktura jednotlivých hesel: kniha je členěna podle katastrálních území, u každého z nich předchází výkla-

du o jednotlivých památkách úvodní výklad o historickém, stavebním i demografickém vývoji daného území od pravěku do současnosti, včetně archeologických nálezů. Následují hesla věnovaná kostelům a kaplím, jednotlivým objektům podle popisných čísel, drobným uměleckým dílům a hřbitovům. Každé heslo obsahuje informace o typu objektu, text shrnující jeho historii, dále výklad o stavební historii a detailní popis stavby a konečně odkazy na prameny a literaturu, případně na historickou ikonografii. I v tomto svazku doplňují text stavební plány či půdorysy a historické fotografie, orientaci čtenářům usnadňují tři rejstříky, nechybí ani rozsáhlý přehled použité literatury.

N
eklan

**Vezměte
si oči
a přijďte**

Foto Dana Mojžíšová

Josef Hrubý (10. 5. 1932–19. 7. 2017) – výrazná osobnost kulturního života v Plzni, významný český básník a překladatel, člen PEN klubu. Ve druhé polovině padesátých let působil jako knihovnický inspektor v Sušici. Roku 1959 se stal ředitelem Městské knihovny v Plzni; místo musel roku 1969 z politických důvodů opustit a poté (až do odchodu do penze) pracoval v plzeňském Krajském středisku památkové péče. Vydal na dvě desítky knih (první – *Hudba nechce spát* – nese vnošení 1960, poslední – *Milost* – vyšla v roce 2013) a množství bibliofilii, na kterých spolupracoval s předními českými výtvarníky. Přispěl do řady tuzemských i zahraničních sborníků, antologií a almanachů. Překládal ze slovenštiny a němčiny. Za normalizace byl stížen zákazem publikovat, několik sbírek připravených k vydání bylo rozmetáno. V té době se podílel na ineditních bibliofilii, redigovaných Ludvíkem Kunderou. K oficiální knižní publikaci se mohl vrátit až roku 1988.

Ve Varnsdorfu 28. července 2017

Milý kamaráde básníku,
právě teď, kdy Ti píšu poslední dopis, se s Tebou loučí Tvoji nejbližší. Já stále ještě sedím na našem břehu, odkud jsem Ti volával a psával, a neloučím se. Jen píšu, co jsem Ti už nestihl říci osobně. Ten dopis tentokrát nepoletí do Koterovské. Tu ulici jsem měl spojenou víc s Tvými básněmi, než s Tebou – byl jsem tam vlastně jen jedinkrát, když už jsi byl sám a blížil se k jinému břehu... Byla pro mě tajemná, jako Tvá poetika, která mě přitahovala, dráždila. Něco halasovského, říkal jsem si, ale byl jsi to Ty. Každou Tvou knížku jsem četl s radostí. Posílal jsi mi je brzy po vydání s věnováním. Psával jsem o některých. Fascinovalo mě, jak každá další byla lepší, než ta předchozí. V jednom rozhovoru jsi Ivanu Matějkovi řekl: *Autor nepíše pro publikum, nehovoří ani sám se sebou, ale hovoří s něčím nevyslovitelným... literatura je kontakt s tajemstvím*. Pojmenoval jsi, co jsem při četbě Tvých veršů cítil.

Jako snad u všech svých přátel si nepamatuji, kdy jsme se, Pepíčku, potkali poprvé. Zato si pamatuji mnoho pozdějších setkání. Většinou to bylo na akcích Obce spisovatelů nebo PENu. To úplně poslední bylo na akci PENu na počest členů-osmdesátníků. Byl jsi obklopen přáteli, moc jsme si tehdy nepopovídali. Možná mi zůstane právě tohle setkání plné nevysloveného, zaryté v paměti nejhlouběji. Těšil jsem se, až se potkáme příště. Předsevzal jsem si, že to bude brzy. Jenže mě pohltily jiné události...

Nejvíce času jsem s Tebou mohl strávit při Tvém porotcování v soutěži Literární Varnsdorf. Podařilo se mi Tě k nám vylákat a vyplatilo se. Možná si už nevzpomeň, ale nápad vydávat vítězům (byť drobnou, ale samostatnou) prvotinu, byl Tvůj. A tak postupně vznikla šestice „drobotin“, jichž si autoři váží a já z nich dodnes rád cítuji při svých čteních.

Při dnešním vzpomínání si pomohu vzácnou hromádkou Tvých knížek a krátkých dopisů. Vybral jsem je všechny z mé podkrovní básničkové knihovny a přenesl si je v krabici k počítači. V jednom

N
eklan

z dopisů, který jako vždy začínal *Milane milý*, mi píšeš: „Posílám Ti ty knížky. Můžeš si je nechat. Jen Topoly mám poslední. Až je nebudeš potřebovat, budu rád, když mi je pošleš.“ Byly to sbírky z dávných časů, které pamatuji jako dítě školou povinné: „plzeňský“ debut *Hudba nechce spát* (1960), *Listy důvěrné* (1962) nebo *Letokruhy*, jimiž ses v edici *Mladé cesty* přiřadil k Alexandru Klimentovi, Ivanu Wernischovi, Petru Kabešovi nebo Ludvíku Středovi. Byly v tom balíčku také vzácné bibliofilie. První mi do rukou padají Síť sytým písmem ražené Annou Heidlerovou, v kvalitní vazbě Ateliérem Bedřicha Zákosteleckého, s ilustracemi Milana Hese, vydané Západočeskou univerzitou v Plzni v roce 1996 v počtu 30 výtisků (ten můj má číslo 8). Čtu v ní: „Ale kdo by chtěl ta vnitřní / otačená kolena / a vnitřní oči / a vnitřní věci // Komu vrby a komu ach / Komu jezinku a komu klíč // Panebože všeho vědění / komu straky? // A bratra? Ne toho já nevydám / Toho ne.“ Jezinky prchly, zůstal mi klíč. Chráním ho před strakami. Nejsme bratři, ale co na tom.

Zas a znovu se laskám s Básněmi na pohlednici. Je v nich předjaří, v němž „za sochou se krčí ... já / a moje nastydlé oči...“ Dráždí mě „koniášské“ vydání Yoricka na pomuchlaném recyklovaném papíru, po němž ke mně cupitají „mravenci plní historického optimismu...“ Se zvláštní libostí se zdržuji v řádce Tvých opusů pozoruhodných nejen Tvými slovy, ale i výtvarným pojetím. Ty Ti nejvíc závidím, jako jsi mi závidíval můj neerotický Erotikon s ilustracemi Ludvíka Kundery. Zkus se podívat na své koláže ve sbírkách absolutní básnické zralosti *Otlé ach* a *Milost* mýma očima. Co vidíš? Jistě – ach ještě otlejší – ale především onu milost, jež Ti byla nadělena z míst nejvyšších. A je to skutečně milost veliká. Zkusil jsem ji pojmenovat v povídání o Tvé sbírce *Osoby* Tvými vlastními slovy: „podařil se mi obrázek výkřiku“. Kolik básníků tohle dokázalo? Á propos – grafik Tvé zatím poslední sbírky dokázal, že celé Tvé jméno se vešlo do rozměru slova MILOST, což považuji za symbolické.

První setkání s Tvou poezií mi přinesla sbírka, kterou jsem si koupil hned po jejím vydání v roce 1988. Jmenovala se *Ve jménu lásky lodí a ryb*. A úplně první básní, již jsem si přečetl, byl Autoportrét. Tvé „obelhatelné oči“ a „stále šedivější hlava na polštáři“ mě budou provázet už napořád. A k tomuto úryvku podobizny se mi řadí Tvůj ztišený, klidný hlas, nechvatná řeč, kterou jsem rád poslouchal. Své mamince jsi nesplnil přání a nestal ses knězem. Já jí tímto vzkazuji, že pro mě – i bez vysvěcení – jsi jím byl.

Přes kopce a řeky – zatím ze stále téhož břehu – Tě srdečně zdraví

Autoportrét

Tady jsem
Ale není to tak snadné
To by tak scházelo
portrétovat mne s kytičkou
Ty pihiy tam musí být
a omyly
a obelhatelné oči
a dětství jež má stále
- jako básně -
hlad

A také
že mám zas na polštáři
šedivější hlavu

Ale teď už letím
Na levém křídle oheň
Na pravém křídle noc

(*Ve jménu lásky lodí a ryb*, 1988)

Pan S.

Opuštěn
travou a bylinkami
Jako probodený motýl
Zasklen

Kdoví co vypil ve víně
a co ve vodě

Jeho dům je betonový

Co vidí za zdí?
Keře
opřené o mlhu

(*Osoby*, 2004)

Tvůj

Milan Hrabal

Dvojportrét III.

Vrabci viseli na
vůni jablek
Letní zahrada měla
v uších housle

- Půjdeš se mnou? - řekla
- Ne
Píšu dopis - odpověděl

(Osoby, 2004)

* * *

Z KOTEROVSKÉ
tam na západě
zapadám
do léta vlétám
z lesa plesám
a ty záříš
v září
Zapadání si nechám
na západ od Prahy:
na Plzeň
Pak rychle na jih Čech
Tam zjihnu

(Otylé ach, 2010)

* * *

Nad řadry

máš krvavý šrám
z českých granátů
Sahají ti na pleť
tak necudně
jak bych si i já přál
A rád bych cítil
jak jemně se zvedá
tvůj puls pod klíční kostí

To se bohům povedlo:
koně a tvá řadra

(Milost, 2013)

* * *

Bílé zátiší
se děje pomalu a důstojně.
Jako zázrak.
Avšak:
mlčel-li by obraz,
ty věci by nemlčely.

Jako bys poslouchal
smeknutí jasu
co cítí vanutí
a jak je šeru.

(PF 2005)

* * *

KDE MÁŠ OČI?
Vezmi je s sebou
A uvidíš!

Macešky kopr pláňata
Zvláštní tmou kropenou
pouliční lampou
Hle: spící švec spící ryby a jez
cesta do houslí
Na půdě staré kalendáře

Má přijít pošťák
Vezmi si oči
a přijď místo něj

(Otylé ach, 2010)

Potom

Černá a temná krása
Nechvěje se
Kouká kterak uháníš
do školní jídelny na oběd

Nu co: Potom
Dům se zahrádkou: Potom
Zdraví: Potom
Telegram: Potom

Nebe plné inkoustu
Všudezdejší
Krása zmodrala
(smuteční oznámení, 2017)

Z knih a rukopisů vybral
mhra.

N
eklanPernambuco
Ivan Wernisch

Když je v lese hodně hub

Když je v lese hodně hub, bude válka,
když má měsíc krvavý okraj, bude válka,
když je válka, rojí se včely,
když se rojí včely, ženské budou mít svědění,
a když má holka svědění, není to nic k vědění,
nehraj si s pimpáskem, nebo ti upadne.

* * *

Lodka
vystlaná kožešinou
odnáší mrtvého,
zelenou snítku
a láhev kořalky
tam, kde všechno
je totéž co nic
a kde nic
znamená všechno.

Výletní loď

Šedou mlhou, v šedém dešti
šedošedý parník pluje
šedým dnem a šedou nocí,
šedý kouř se za ním válí
po hladině šedé řeky

Na šedé palubě sedí
výletníci šedošedí
v dlouhých šedých přšpláštích,
šedí muži, šedé dámy
zírají na šedé břehy
po celé dny šedošedé

Po celé dny šedošedé
šedým deštěm, šedou mlhou
pluje parník šedošedý,
šedý kouř se za ním válí
po hladině šedé řeky.

Praha-Bubny

Veliké hodiny klapou,

po nástupišti se zmuchlaný papír žene
za pивním kelímkem

a pak se kelímek
rozběhne za papírem,

detektiv sleduje
zloděje kufrů
a zloděj kufrů
detektiva,

opírají se
o stánek s občerstvením,

Á, tak mladej pán se uráčil

Á, tak mladej pán se uráčil
a přišel nás navštívit
To se tedy podívejme

Tak my teď všeho necháme
a poslechneme si, co nám poví

Ale kdepak, co by se s náma bavil,
za to mu nestojíme

Pocem!
Kdes byl?
Já tě přerazím, spratku!

bába s koštětem volá:
Dobrý den, pane Charous,
dobrý den, pane Hatě,
tak kolikátou už dneska pijete kávu?

Usmívají se
a nadzvedají své klobouky,

dva příjemní pánové,
kdo by do nich řekl,
že mají taková povolání.

Pepé

*Pohádka, která nezačala,
neomrzí nikoho
a nikdy neskončí.*

V šestnáct hodin a pět minut stála v Bismarckově ulici žena. Nad ní, ve druhém patře domu číslo čtyři, se otevřelo okno, o parapet se opřel muž a zapálil si krátké cigáro značky Bismarck. Jde snad jen o náhodnou shodu okolností? Ten pán se jmenuje Hermann Koslowski a kouří pouze krátká cigára značky Bismarck. Kamarádi, kteří s ním sloužili v cizinecké legii nebo se děli v kriminálu, mu říkají Bismarck Pepé. Není jich mnoho. Kamarádů je vždycky málo. Jak má někdo moc kamarádů, časem se zpravidla ukáže, že je hajzl. Tak to je: čím víc kamarádů, tím větší hajzl.

V šestnáct hodin a osmnáct minut pan Koslowski zamáčkl zbytek cigára o plech, přibouchl okno, skrze sklo se ještě pár vteřin díval na ulici, a zmizel.

A žena tam dole zůstala, a stojí v Bismarckově ulici i teď. Ano, je to lehká žena, tak lehká, že se musí přidržovat kandelábru, aby ji neodnesl vítr. Také se asi nějak jmenuje, ale nikdo neví jak. Ona totiž nemá jediného kamaráda. A kdybyste se jí zeptali, kolik je hodin, vyšlo by najevo, že nemá ani hodinky.

Kouzelník

Na prázdné jeviště přijde umělec v černém plášti, ukloní se a řekne: Hle, toto pódium je zcela prázdné. Kdokoliv z obecnstva teď může přistoupit blíž a přesvědčit se, že tomu tak skutečně je. Třeba vy, pane. Ne? A co vy, pane, vám se taky nechce vstávat ze židle? Nu to je škoda, měl jsem tu pro vás přichystáno pohoštění.

Umělec rozevře svůj plášť a poodstoupí. Před ním se objeví stolec a na stolku sklenice, čajová konvice a talíř s bábovkou.

Umělec nalije do sklenice čaj, ukrojí kus bábovky a ochutná.

Hm. To je moc dobrá bábovka. Kdopak nám ji asi upekl? Nebyla to náhodou tahle šikovná kuchařka?

Znovu rozevře plášť, a před ním se zjeví slečna, která je úplně nahá. Opravdu na sobě nemá vůbec nic.

A jejda! zvolá umělec. Na něco jsem zapomněl. Vždyť ona nemá ani zástěru! Honem jí opatřím nějaké pěkné šaty!

Zatřepe pláštěm, a na jeviště přibude veliká skříň.

Tak prosím, zde je šatník, račte si vybrat, milostlečno, řekne umělec.

Slečna otevře skříň, z té vystoupí dva vojáci a začnou sestavovat těžký kulomet. Budou si počínat velmi neobratně. Stojan se jim několikrát skácí, zamotají se do nábojového pásu. Pokud ovládají jazyk země, v níž právě vystupují, mohou se při tom také hádat. Měli by působit jako dobře sešrané komické duo.

V pralese

Za oknem dílny
krejčovská panna
na dřevěné noze

stojí nad rozsypanými špendlíky
a rozšlapanou křídou

sama ve velkém domě,

docela sama v pralesním městě,
kde v temných porostech
a pobořených dvorech
šílené opice zpívají zasnubní písně.

Ti lidé

Foto, 1915

Ti dávno mrtví lidé
stále očekávají
cosi.

Děsivě dychtivé
jsou jejich oči.

Nádraží v Berdyševu

Foto, 1912

Lidé tu ještě vyhlíží vlak,
jímž dávno odjeli,

bába jim nabízí
prodané preclíky.

Vybledlý oficír
čeká na válku,
ve které již padl,

a zloděj si teprve
vyhlédl kufr,
při jehož krádeži
byl kdysi přistižen.

*Sbírku Pernambuco chystá k vydání
nakladatelství Druhé město*

N
eklanCucky
Jiří Šlupka Svěrák

29. 1.

Černý Petříček
(Před) Ve svatvečeru se omývá jen po ránu
Divný tlustočerný chlapík
Se šklebem růžolících varlat
Jako oproštěn od viny
Zle se chechtající
Hoblina krutosti

31. 1.

Svědomy si do hrobu nevezmeš.

1. 2.

Zbylý
Přišel
Růži položil
Zamyslíl se
Zavzpomínal
Zaplakal
Smuteční (dojemnou) řeč pronesl
Vzájemně si pokondoloval
Pak urychleně vskočil
Do rakve
Blížící se k rozpálenému roštu
Poslední oběť
I pozůstalý
V hlubinách krematoria

2. 2.

Než úsvit noc vypije
Představuje si Sofie
Rytíře, draky, prince, hrad,
Ještě tak chvilku, chvilku spát.

Vždyť ona je ve snu princeznou,
O kterou všichni boje svádí,
Tou pannou krásnou líbeznou,
za níž by život dali rádi.

Budík však nelítostně zvoní
Sofie s dekou zápolí
Sen se jí přetrhl a pro ni
Nastal už (nastává) čas jít do školy

11. 2.

Už zhášejí louče
Stíny se táhnou tichem
Jak mramorový vzlyk
Odkudsi zaznělo
Křik labutí neustal
Je skřele

Cibulí majestát
Jedna vrstva za druhou
Neustát přítomnost
Tečka dna
K netrefení

13. 1. 2017

Povídala kra kře
Že jí to natře
A tak závodily k ránu
V Atlanském oceánu

Jak je rozehrálo tohle lité klání
Nevšimly si že jich nějak ubývá
Ono příliš velké sportování
I krám v moři málo prospívá

A co k tomu zbývá ještě dodat?
Roztály a byla z nich zas voda.

7. 3.

A mlčení
protlo ticho
mlčením

Je potřeba koupit baterie
Baterka nesvítí
Jako náš vztah
Oba jsme
Ubiti

Malí lidé s malými taškami
Chodí po malých nákupech
A malými flaškami
Plní si malé sny
Hudba co odezní
Fafanfáry marketů
Budují vědomí
Hospodské bankety
A my
Míjící dávné sny
A hudba zas odezní
Odeznívá
A kdesi nad (za) námi
Viktorka zpívá

9. 3.

Jedna diva diva divadelní diva
Ko ko ko koktala, že diva diva diva de delní diva divák kkk
Ni ni ni ničem mu vu vu vůbe be bec cc
Ne ne ne nero ro ro zu zu zu zu m m m mí
P p p pro to to tože o o o na je je je di din á to to to u u u m m m mí
Tahle diva diva diva diva de delní diva

17. 3.

V prázdné vesnici hnízdí ptáci
Jen tak pro legraci
Hnízda si staví
Pak do nich nelétají
Ti se ale mají
Nebo ne
Když nehnízdí či hnízdí
Dle vlastního přání
Dle přání neexistujících starousedlíků
Svá hnízda brání
Ale proti komu?
Tak jak to je?
Raději tam postaví veliký supermarket!

5. 4.

Mé harpyje mne objímají
Začínám si s nimi tykat
Kolik básní jsem napsal
A vzápětí zapomněl
Po nocích si je recituji
A pak už nevím nic
Ale mám je
Jsou ve mně uzavřeny jak ve škebli
Někdy se škeble otevře a já její vnitřek vysrknu
Jak ústřici na břehu ohraničeného prostoru
Kterému říkají byt
Veselost mě opouští
Nicméně zůstává naděje
Na harcovní systém
Přenosu do ulic
A šenků
Tak rád bývávám venku
A uvnitř nesu si svoje chmury
Večer i noc
Jsou mé zdravotní kúry

22. 4.

Někdy i zrnko písku pohne skálou.

Všechno rychlé bývá blbé. Ale někdy se stane zázrak.

Fotřící unuděně podávají maso na lžíci jakési padlé ženě.

N eklan

30. 4.

A jakápak láska
Skály zůstanou
Ale také se drolí
Stárnoucí jezevec
Ledy se nehnuly
Začínám od nuly
Koulelo se koulelo
Míšeňské jablíčko ....

8. 5.

A byla rána sebejistá
Na pochybnosti málo místa
Kdo z toho zmatku vybredne
Ty nikdy a já také ne

Přetvářet veřejně dějiny bývá nemravnost
nejvyššího řádu
A slabost nezvládnutí svých dějin osobních

17. 5.

Zamkneme srdce
Zamkneme těla
Aby nám duše
zkameněla

23. 5.

Celé dny v hospodě sedí a jenom chlastá,
křivými ústy krutá slova žvástá,
nadává na všechno , když chlast do sebe lije
a blije, zvrací věty na harpyje,
jimiž jsou všichni kolem něho,
připíjí na zdar všeho zkurveného,
když ten svůj nektar dennodenně saje,
upadlý anděl vprostřed ztraceného ráje.

A chvíle pŕlí krajinu
Odněkud houká sýček
A v pravém poledni
Si zpívám a měsíček
Mi místo slunce
Na harfičku hraje
Jsem dalek pekla
Nedaleko ráje
Mi starý satyr
do pochodu hraje
no a tak kráčím
dveřmi bez veřejí
prastaří sráči
zas nové ódy pĕjí

27. 5.

Hovory lidí: Tak jsme šli na Bocceliho a najednou samý obrazy.

Zádĕra

(ve starém stylu)

Do noci tvou krev vášnivĕ saje,
poctivĕ bloudí mapou tvých žil.
hlídá, aby jiný z nich se nenapil
a zachvátí všechny tvĕ ztazené kraje.

Do útroby uschová spadané listí,
které si přinesla z žilnatých cest,
spadalo, obrazem tvĕ duše jest,
jak cenzor čistí a čistí a čistí.

Parazit v tóninách mollových zpívá,
jako by neslyšel okolní sten,
zadřel se pod kůži tak jako svrab.

Falešně notuje svá slova tklivá
a ty jsi jí navždy zameten,
družkou, jež zradila a z tebe zbyl rab.

Hemženie Dušan Šutarík

Dnes prekypujem slovesami.

Pozmenená bridlica vlastne nič neoznačuje. Kríky okolo seba vrhajú nadšené podpisy, vedľajších účinkov bude opäť málo.

Školské lavice sú pozostatky veľkohubej okázalosti, tri prsty skrútené do jedného, jed bubnuje pod kožou.

Zbierka je plná vlasov, obličiek a svetonázorov.

Posnažím sa zredukovať dramatické zápletky stratených psov.

V riekanke sa práve končí zatmenie mesiaca.

Vychádzam dobre s každým. Len málokedy však vystupujem zo svojho ja. Mám rád kamenné náboženstvá precitajúce z dlhoročnej letargie. Určite sa nám zdajú bizarné, hlavne pokiaľ ich sledujeme počas spánku. Držíme červivú baladu. Včerajšok je plný dinosaurov. Abstrakcia žltne.

Hrbím sa. Krivé zuby na drôte. Útek s čerstvými novinami. Prehlbujeme lietanie. Okolo pľúc chodia ľudia a obzerajú si ich. Exponáty vo vedľajšej miestnosti upadajú do zabudnutia. Skrývajú sa v ťažkých záclonách. Sklamaný kat hádže stoličku do jazera. Aj ryža sa skladá z písmen.

Je len otázkou času, kedy sa rozkrúti mramorový kohút.
Podľa kriku rozpoznáme páchatela. Líšcie stopy padajú.

Zajtra sa zrodí vhodný deň pre smrť.

Nechávam si otvorené možnosti. V hlave sa hromadia odložené kopce.
Možno prekročíme spiaci grep.

Bežať ústavom, nastavovať budíky.

Vyrastajú nové poisťovne a ľudia jedia melóny.
Mám v zuboch mnoho železa. Bodliaky zobúdzajú mŕtvych.

Sladkosti miznú v zelených uličkách. Činy sa vysvetľujú.
V ústach nosím prívlastky. V noci sa občas stmieva.

Stavba každého vlasu sa ťahá mnoho rokov.
Každé hrozno má svoje súhvezdie. Vysvietené poludnie.

Prehodnocujú sa stoličky v parkoch. Často sa mi do mysle
vkrádajú akési požiarne vesty. Podľa horoskopu ma čaká pokojná staroba.

Cibuľa robí deň zaujímavejším. Niektorí sa inšpirujú zápalkami.
Telefónny zoznam je plný zeleniny. Vychádzam z domu,

vietor si prisvojuje môj kabát. Do rána budú všetky cesty zaviate.
Zabudol som si svoju lampu.

Neskôr sa s ňou miniem.

Parkovisko je prázdne. Možno je naivné myslieť si, že príchod
cirkusantov naruší stabilitu pomarančov. Po zastávke krivajú
lampy. Spánok nás prekvapuje. Zbierame snehové žemle.
Čakáme na kočky a papierové podanie rúk. Po našej
neprítomnosti tu vyrastú pieskové bonboniéry.

Čakám na deň, kedy sa splašia továrne.
 Vešať sa len za predpokladu, že
 sa pretrhne lano. Práši sa múka.
 Je nemožné počítať do sto. Je nemožné vidieť more.
 Vydržia len vodíkové mraky.
 Viem, že po smrti príde veľký pštros.
 Viem, že kamene ožijú v plameňoch. Géniom
 obvykle chýbajú peniaze na okuliare. Dlažobné
 kocky vädnú. Priestor má vrecká plné
 drôtov. Patrím k tým, čo sa strácajú postupne.
 Jedávam vosk, len nočné straky
 mi pripomínajú úmrtie mrkvy.

Ponožky na spálených planinách.
 V tvojom mene chýbajú čiarky.
 Podobizne rozvešané na kávových plantážach.
 Sveter požieraný čajkami.
 Niektoré očakáva praskanie žiaroviek.
 Pochody bledých lievancov.
 Ako keď sme na základnej škole
 liezli do zubatej márnice.

Prekáža mi istá dekoratívnosť.
 Postavy padajú na špendlík.
 Nerozprávam veľa.
 Odhadujem zámer z potrhánych záclon.
 Nesú barle smerom k námestiu,
 kde sa pália čarodejnice.
 Nesú smotanu na hroby,
 v ktorých sa zrodil límec pyžama.
 Podľa tohto grafu je môj
 verš príliš obyčajný.
 Prejdi si moje systematické dni.

Zvykneš si na maslo?
 Na polámané ľadové kryhy?
 Aký pozdrav mám vysloviť?
 Hlas sa stráca.
 Odhalí ho len prasknutá panvica.
 Kočíky len možno.

Mysli, myslí.
 Veľa vecí je skutočných ako syrová bageta.
 Vysávač hučí, do mračna vráža televízny signál. Lacné labute
 z kolotočov spásajú trávu. Vedro spí.
 Ľudia čakajú na blesk,
 ale on sa neprihovára.
 Hrušky ti z očí nevyklíčia. Presedíme
 na kopcoch celé dni.
 Čajníky sa chvejú v dusných hmlovinách.
 Komáre odlietajú do horiaceho planetária.
 Vstúp do Kamčatky.

Vzlietni ako zemiak. Búšim do dverí,
 dovoľávam sa procesu. Ide o premyslene
 riadený šok.
 Lámu sa rohy mliečnych dráh.

Nájdem prst, najdem konsenzus.
 Do úvahy prichádzajú rôzne teórie.
 Jedlo, škrupina a ticho.
 Zuby odhodené v teráriu.
 Noc sa skladá ako nožnice.

Mnohí skočia. Mnohí
 vnímajú lámanie tanierov
 ako šport. Obrazovka blikne
 a zhasne. Sterilizácia?
 Z ľudí stúpa dym.

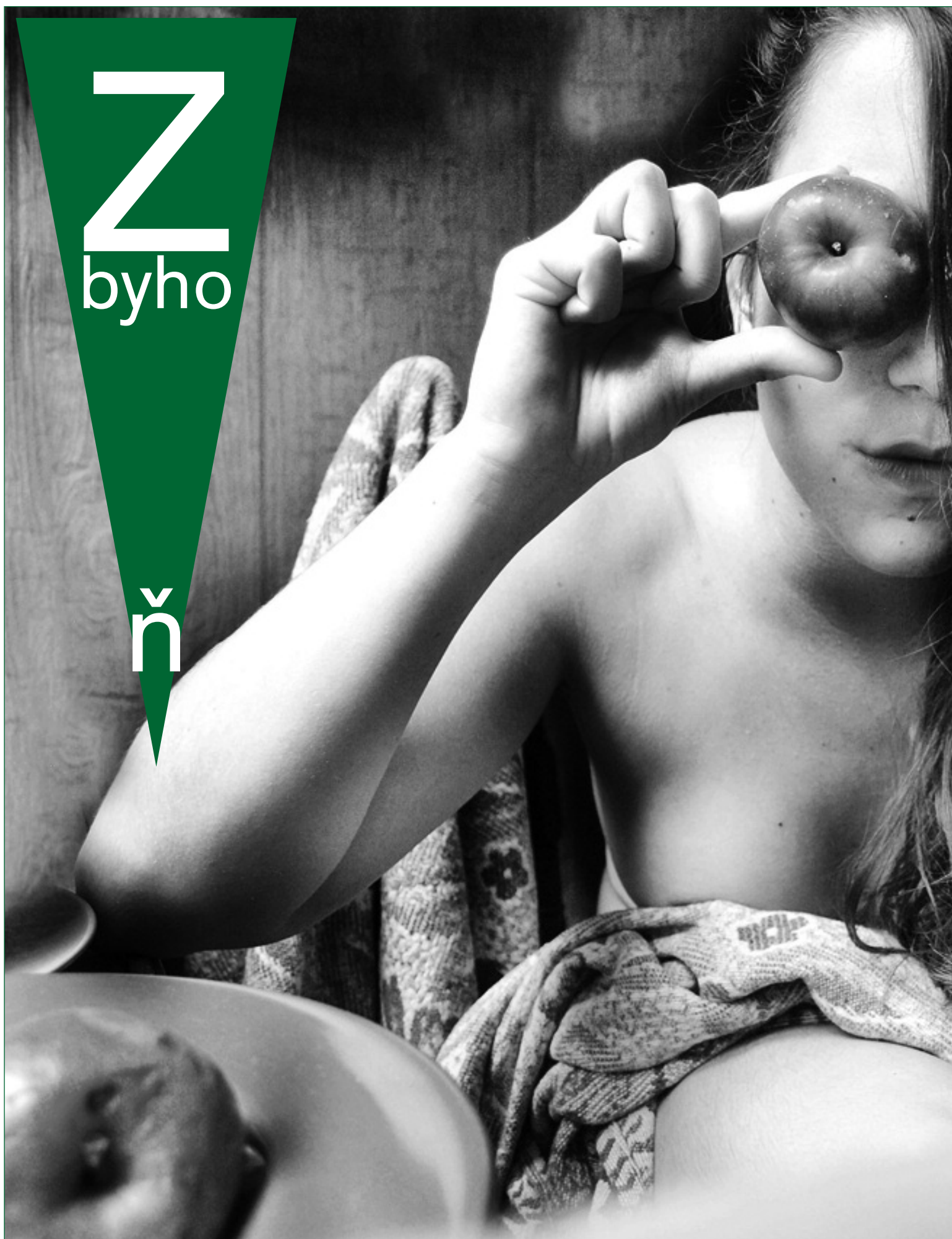
Napríklad ocot. Napríklad ryba.
 Pootvorené dvere. Mlčanlivé jedlo.
 Vyleziem na balkón. Na pľúcach
 temnejú citrónové plátky. Strop
 sa prepadá, ale žralok neustupuje.

Smrť sa spája so skysnutým mliekom.
 Hľadali tak dlho,
 až sa prekopali k červenej vetrovke.
 Pod studňou spia staré mechy.

Lode v lesoch sú dnes sympatické.
 Žiadne správy? Žiadny ostrov?
 Vidlička sa derie skrz konáre.
 Putuj za kreslom.

Z
byho

ň

Léta myšlenek **Kristýna Dražanová**

Kristýna Dražanová se fotografii věnuje deset let. Do širšího povědomí se dostala díky svým portrétům a uměleckým aktům.

Vystavovala v Písku, Karviné, Ostravě nebo Praze. Kolekce jejích fotografií získala

1. místo na mezinárodním festivalu výtvarného umění Artfest v Českých Budějovicích.

Z
byho

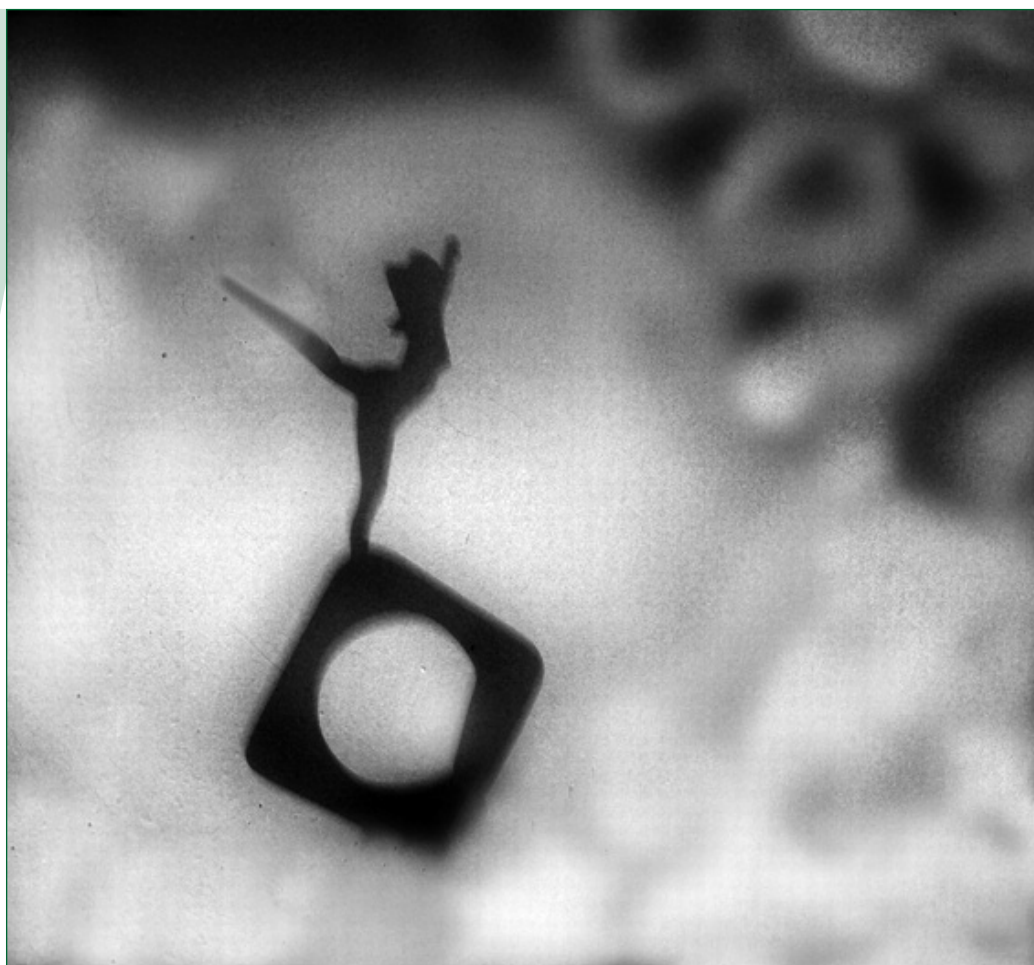
ň
↓

Z
byho

ň
↓

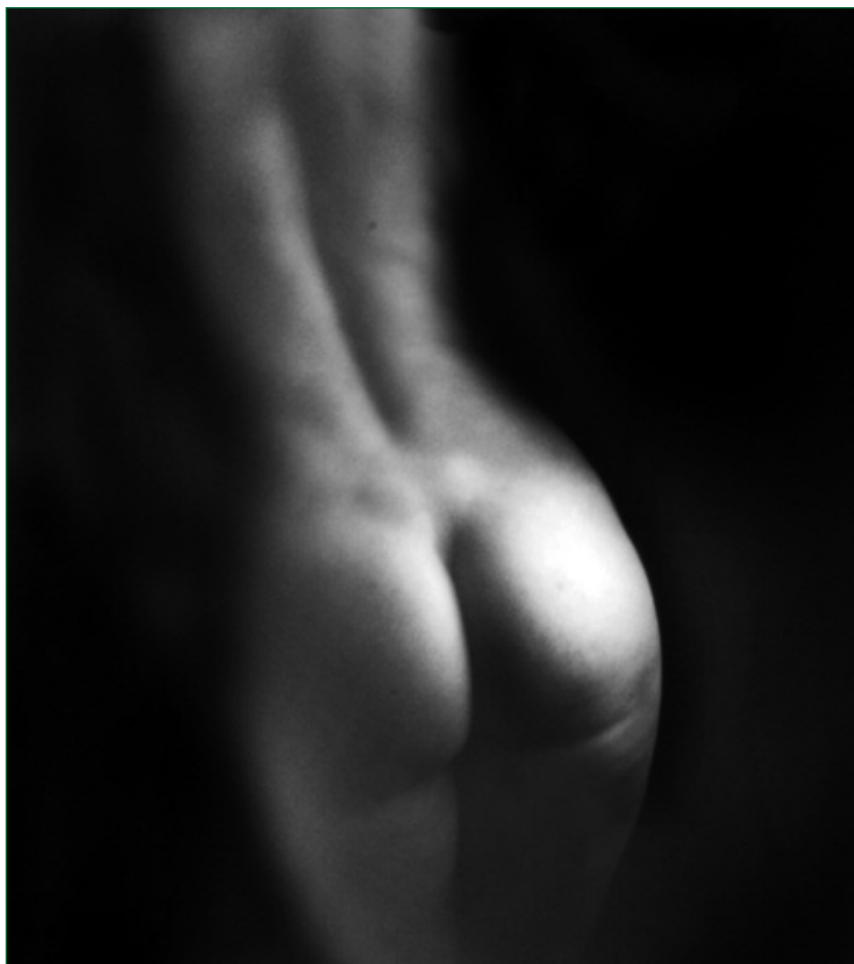
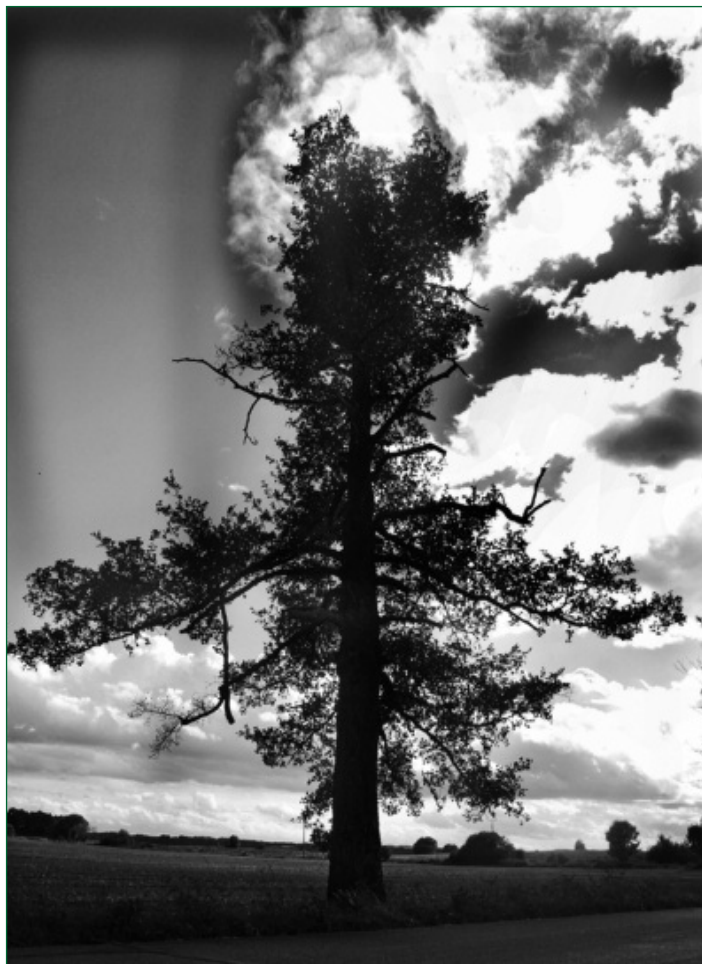

Z
byho

ň

Z
byho

ň

Irský smysl pro humor **Karel Tampier**

Na silnici z Galway do Clifdenu je třeba dávat pozor, dopravu tam řídí ovce. Cestou si můžete odpočinout v obci Recess. Toto slovo v angličtině podle příslušného slovníku znamená prohlubeň, výklenek, zákoutí, ústup. Českému slovu recese odpovídá v Shakespearově jazyce slovo recession. Tím je ovšem míněn hospodářský pokles. Češi, podle hitlerovců „smějící se bestie“, však nejčastěji jako „recesi“ označují „depatetizaci obřadnosti, zesměšnění falešné mysteriozity a pompéznosti, uvědomělost v nesmyslech, absolutizaci randy v bezúčelných akcích, které svou šokující výstředností berou ohromené veřejnosti možnost organizovat patriční protipatření“ (Radko Pytlík, 2000).

Klub pražských recesistů v *Almanachu Recesse* z roku 1936 představil své zásady takto:

Všechno je fór. Sranda musí bejt, poněvadž nic jiného nelze vážně dělat. Celý život nás, mladé lidi, vede do prdele. Bařtipáni i jeremiášové se na nás smějí ze všech koutů, bakuřové vládnu světem. Musíme vytáhnout starou a osvědčenou zbraň proti nim – srandu.

Ale vraťme se na irskou silnici v obci *Recess*! Tu tvoří pouze parkoviště a řada přízemních objektů.

Množina obchodů obsahuje i poštu a benzínovou pumpu. Hlavní a všude propagovaný je ovšem JOYCES CRAFT SHOP. Ze čtrnácti nalezených významů slova craft jsem vybral slovo řemeslný. Odpovídá nejlépe obsahu toho krámu. Najdete tam směsici různých rukodělných výrobků od předmětů užitečných (textil, nádobí spod.) až po to, co moje jemně inteligentní exmanželka nazývá „čáčury“, tedy předměty zcela neužitečné, které většinou po zakoupení slouží jako domácí lapače prachu. A tady už irský smysl pro humor začíná fungovat: inkriminovaný shop je označen jako JEDEN Z NEJLEPŠÍCH ŘEMESLNÝCH OBCHODŮ V IRSKU, tedy nikoli nejlepší, nikdo je nemůže obvinít ze lži. Představte si, že po atletických závodech napíšete „náš závodník doběhl v jednom z nejkratších časů“. Dobrý, ne? Tento způsob informování je v Irsku velmi rozšířen: jeden z největších, jeden z nejstarších, jeden z nejhlubších. Vrcholné číslo představují čtyři obrovité menhiry na palouku za městem Clifden. V koutě oné pastviny se krčí na nízkém kůlu mrňavá cedulka s textem „Tyto menhiry postavil farmář XY. Jeden z nich je však pravý.“ Který? Bóže: jeden z nich je jeden z nejstarších, přeci. Učiňme však čelem vzad! Na parkovišti sedí železobetonový dědeček.

Hnědý turistický ukazatel zve žasnoucí návštěvníky ke Connemarskému obrovi, památce z pozdního dvacátého století. Podle legendy, kterou najdete v leckterém náborovém letáku, je to socha legendárního obra. Když se dotknete jeho ruky, přejde na vás moudrost obřího rodu. Legenda pochází patrně také z konce 20. stol.

TOTO JE
CONNEMARA
(CONN, SYN MOŘE)
VYBUDOVÁNO V ROCE 1999
JOYCEOVÝM ŘEMESLNÝM OBCHODEM
BEZ ZJEVNÉHO DŮVODU

Není ovšem specifikováno, které ruky se máte dotknout.

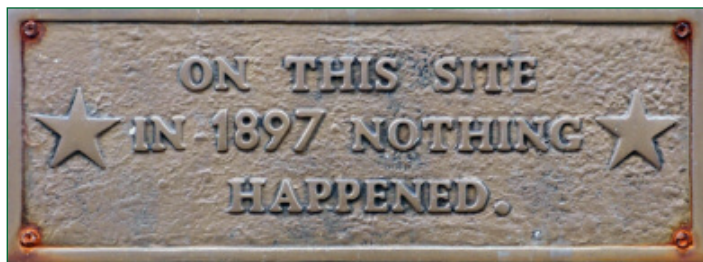
Viděli jsme skupinu cizokrajných cizinců: vystoupili z autobusu, osahali ruku (tu přední, levou), vyfotili se a vtrhli do craftshopu. Nikdo si nevšiml informačních tabulek, nikdo se nezasmál. Nejsem si ovšem jist, zda by se po přečtení textů zasmáli; některé národy nemají vůbec smysl pro recesistický humor (nebo vůbec neumějí anglicky).

Málokdo se také podívá za sochu, kde se krčí mramorové něco, co poněkud připomíná pomníčky padlým hrdinům.

Mosazná cedule na onom artefaktu hlásá:

NA TOMTO MÍSTĚ
SE V ROCE 1897 NIC
NESTALO

Apropó! Jméno Joyce nezní moc irsky, že. Také irské není, pochází snad z normanského Josse nebo Joise (radost). Jistý Thomas Joyce emigroval do Irska na začátku 14. století z Walesu. Jeho syn si vzal ženu z klanu O'Flaherty, a to už zní dost irsky, že. Vznikl obrovský klan, kterému patřila celá baronie Ross v hrabství Galway. Dodnes se tomuto území říká Joyceova země a jméno Joyce nese spousta lidí, v našem případě i majitelé craftshopu, patrně srandisté. Nejznámější z Joyceů, spisovatel James (1882-1941) ovšem příliš humorně netvořil.

V Recessu můžeme všechno brát jako recesi. Pozornému turistovi neujde, že sami irští obyvatelé to tak berou. Ale o čtrnáct kilometrů blíže ke Clifdenu už to není tak jasné. Narazíte tu na obecně propagovanou a chválenou instituci Connemara Heritage & History Centre. Volněji přeloženo Středisko historie a kulturního dědictví Connemary.

Byli jsme se tam, zvědavci, podívat. Před vjezdem je zvláštní vlajkosláva: na nejvyšším stožáru fangle irská, na nižším hvězdy a pruhy americké, pak Evropská unie, nejnižše Francie. Nic dalšího, což je zvláštní. Spousty německých turistů jsou asi méně vítány? Zajeli jsme dovnitř a ocitli se v prostoru před restaurací, obchodem

a ubytovacím zařízením. Bylo to tenkrát už mimo sezónu, nikde nikdo. Na parkovišti stály pouze prapodivné dopravní prostředky.

Seznámili jsme se s nabídkou atrakcí tohoto střediska (vše najdete hezky poctivě a otevřeně popsáno na stránkách <http://connemaraheritage.com>) a pak jsme si prohlédli zblízka ty agrokulturbusy. Na zadích mají nápisy, ve kterých mě zaujalo zvláště to slovo PAST. Bylo to ovšem anglicky, takže naše prvotní radost, že úmysl lapit turistu otevřeně deklarují, ochabla. Má exmanželka Věra (překladatelka z angličtiny) nápis přeložila jako ZÁVAN MINULOSTI. Já to překládám jako Odstřel minulosti. Zbaběle jsme odtud přehli.

IROVÉ MAJÍ VELKÝ SMYSL
PRO HUMOR, ZVLÁŠTĚ Z TURISTŮ
SI RÁDI DĚLAJÍ SRANDU.
A MÁM TÉMA NA PŘÍŠTĚ.
MOŽNÁ I NA NĚKOLIK ČLÁNKŮ.

Z
byho

ň

Foto Tadeáš T.

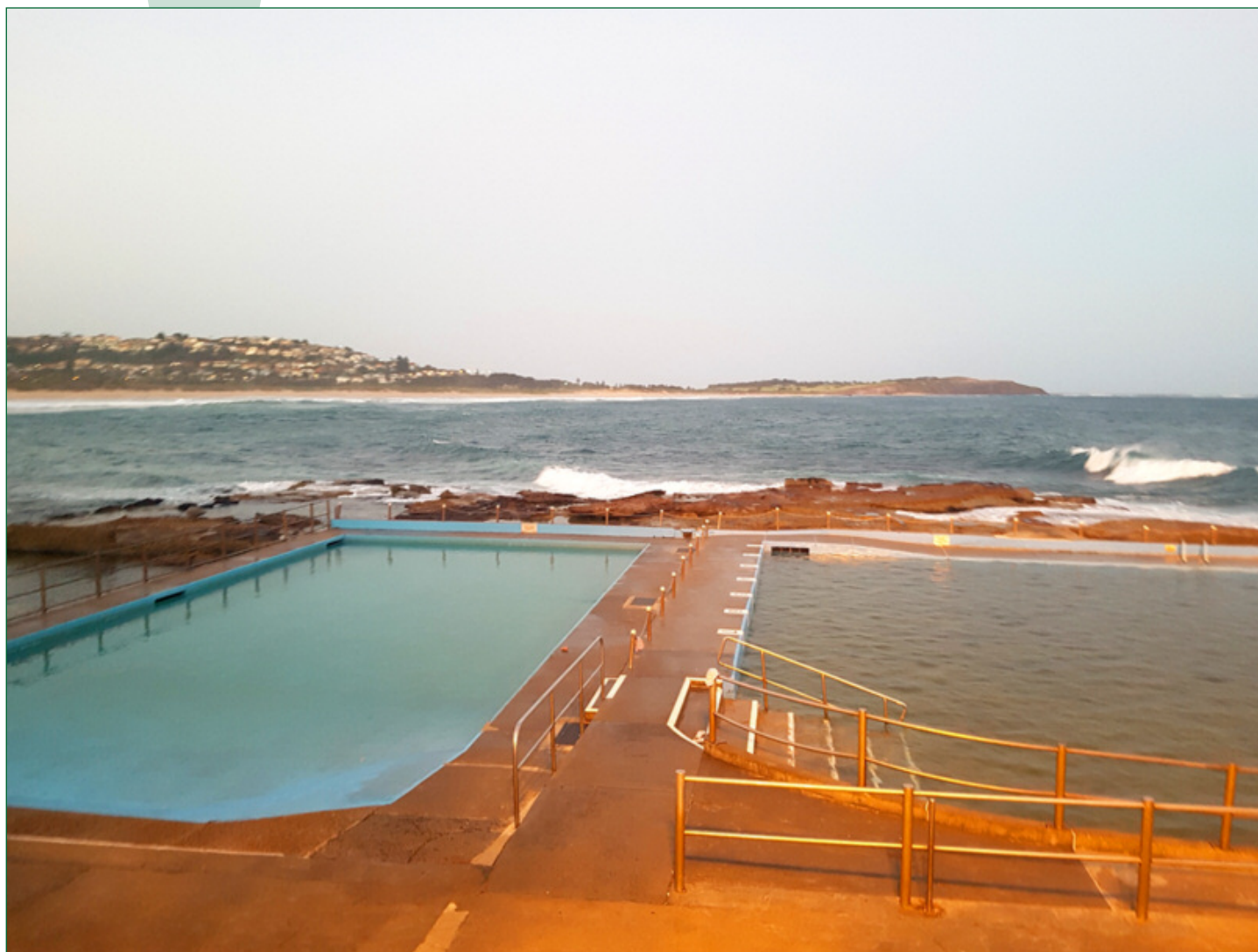
Tam a sem po Vombatíně aneb Jak dlouho vydržíte stát na hlavě (6) **Jakub Šofar**

Nevím, proč se nám musí pořád spojovat Austrálie s klokany, pštrosy nebo koalami. Daleko důležitější je vombat obecný. Je to 0,7-1,2 metru dlouhé zvíře se zavalitým tělem, hmotností od 14 do 25 kg. Přes den spí, lovit chodí v noci. Narazit do něj autem není žádná švanda. Je to takový Ragulin mezi zvířátky. Ale o tom někdy jindy...

Hned první den v Austrálii, když jsme popojížděli kolem Byron Bay, jsme věděli, že

v sydneyjské opeře bude mít za pár dní koncert Amanda Palmer a že je třeba spojit příjemné s užitečným. Tak jsme z Blue Mountains pe-
lášili do Sydney. Shodou ná-
hod jsme měli domluvené
bydlení na severu města
v Dee Why, což je taková
lepší čtvrť u moře (někdo
znal někoho, který znal ně-
koho, kdo tam žije). Dojeli
jsme na místo, vyhodili bág-
le a ještě celí špinaví z cest
jupíí do opery (Sydney
Opera House). Sydney je
známé tím, že zaparkovat je
těžší než najít dolar na ulici,
takže jsme nakonec postavi-
li auto v parkovišti pod ope-

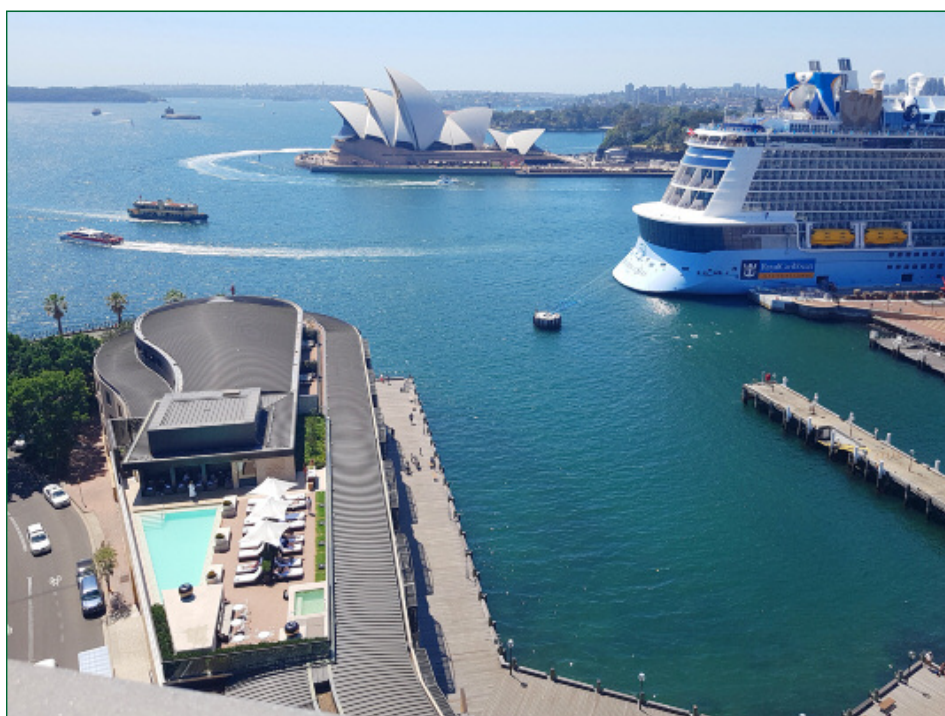

rou, za bambilion peněz, ale to bylo v té chvíli jedno. Stihli jsme to tak tak, objednané lístky byly na pokladně, a zatímco jedna část hostů šla v róbách a fracích na operu, my jsme v kraťasech a sandálech vlezli do největšího sálu pro cca 2600 lidí. Jak to bylo s Amandou, to je úplně jiný příběh.

Když jsme vylezli ven, prostor u budovy opery, která je mimochodem něco jako tunel Blanka, její cena taky astronomicky stoupla se srovnání s původními odhady, a mořem byl narvaný lidmi a stánky, je to taková pražská Náplavka (1, 2). Druhý den jsme celý profelili na balkóně dočasného azylu s občasným výletem na městskou pláž. No teda. Takhle bych si to nějak představoval, akorát že tady se taky moc nedá plavat, kdo má potřebu máchat rukama, musí se vydat pár desítek metrů od pláže k bazénům určeným plavcům (3, 4).

Do Sydney jsme se vydali až další den, v místě „náplavky“ už bylo klidněji, kousek odsud je přístav (nádraží) pro trajekty, které rozváží turisty (ale nejen je, používají ji i místní jako městskou dopravu) po zálivu. Od minula se zde ale cosi zásadního změnilo, naproti opeře u břehu zakotvila jedna z největších lodí na světě, Ovation of the Seas, která v letním „termínu“ vozí turisty třeba ze Sydney na Tasmánii. Vejde se sem přes 4000 pasažérů, „lod“ má 17 palub, a je zde téměř vše, včetně beztlížného prostoru, lezecké stěny a baru, kde vás obslouží robot (5, 6, 7). Kolem lodě (zrovna se nalodovala další várka) jsme se pak courali k dalšímu „kousku“, který by zde každý měl vidět, na Harbour Bridge, přemostňující přístav Port Jackson. Konstrukce na čtyřech mohutných žulových pilířích má „v kohoutku“ 59 metrů, stavěla se od roku 1924 do roku 1932 a jsou z ní vidět krásná panoramata, zvlášť když navštívíte muzeum v jednom z pilířů (8, 9, 10). A pro ty, co mají rádi adrenalin, je povinností se vydat přímo po jeho obloucích na procházku (11, skupiny mravenců v modré) a lze to učinit i v noci. Možná že víc než chodců proběhne po mos-

tě běžců s walkmanem a s měřiči nalepenými na ramenou (za čas budou mít tihle flagelanti na sobě něco podobného, jako je v autě palubní deska).

Hlavním katolickým kostelem v Sydney je metropolitní katedrála St Mary (Panny Marie; Marie, Pomocnice křesťanů, je patronkou Austrálie) (12). Není to největší kostel v Austrálii, spíš mě pobavilo, jak má všechny „atributy“ gotické stavby a jak v ní bloudily stovky Japonců a Korejců a Číňanů. A zíraly na Pánaboha, který tu bydlí (jako ostatně všude).

A pak taky něco do žaludku; zcela uondaní jsme přijali krmi v řetězci, v němž má prsty Jamie Oliver (13). Stejk za dvacet бакů, no nezaslouží si to turista za všechno to svoje pinožení? Ale nebylo to marné. Pan žaludek si začal spokojeně příst...

Příští číslo vychází 1. 10. 2017

Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se dočetl v Dobré adrese.
Robert Fulghum

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!